

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UŽÍVÁNÍ ČASŮ MINULÝCH NA ÚZEMÍ VENEZUELY
(SROVNÁVACÍ STUDIE)

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Eva Chmelíková

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 2.

2019

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 10. 5. 2019

.....
Eva Chmelíková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Janě Peškové, Ph.D. za její odborné vedení, ochotu, trpělivost a připomínky při psaní této práce.

Anotace

Tématem této bakalářské práce je srovnání použití jednotlivých minulých časů na území Venezuely.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

Teoretická část pojednává o užití minulých časů španělského jazyka, jejich tvorbu, charakteristiky a funkce, na území jak Španělska, tak latinské Ameriky. Zároveň jsou zmíněny lingvistické fenomény dvou slovesných časů minulých.

V praktické části se setkáváme se dvěma kapitolami. První kapitola je zaměřena na výskyt prototypických adverbíí ve spojení s jednotlivými minulými časy ve venezuelské literární tvorbě a tisku. Analýza se provádí pomocí korpusů CREA a CORPES XXI.

Druhá kapitola pojednává o frekvenci výskytů minulých časů na internetových blozích ve Venezuele zpracované prostřednictvím korpusu Araneum Hispanicum Maius.

Klíčová slova: Venezuela, slovesné minulé časy, adverbia, srovnání

Annotation

The aim of this bachelor thesis is the comparison of the past tense in Venezuela.

The thesis is divided into theoretical and practical part.

The theoretical part is focused on the use of past tenses in Spanish language, the creation, characteristic and function in the territory of Spain and Latin America. At the same time are mentioned some linguistic phenomenon of two previous past tenses.

There are two chapters in the practical part.

The first chapter is focused on the frequency of prototypical adverbs in connection with past tense in Venezuelan literature and press. The analysis is performed using the CREA and CORPES XXI corpuses.

The second chapter is about the frequency of presence of past tense on internet blogs in Venezuela which is worked up through the corpus Araneum Hispanicum Maius.

Key words: Venezuela, verbal past tenses, adverbs, comparison

Obsah

| | |
|--|----|
| Úvod | 7 |
| 1. Minulé časy španělského jazyka | 8 |
| 1.1. Druhy minulých časů | 9 |
| 1.1.1. El pretérito perfecto | 9 |
| 1.1.2. El pretérito indefinido | 11 |
| 1.1.2.1. Tvorba času pretérito indefinido | 13 |
| 1.1.3. El pretérito imperfecto | 14 |
| 1.1.4. El pretérito pluscuamperfecto | 17 |
| 1.1.5. El pretérito anterior | 19 |
| 1.2. Rozdíly mezi jednotlivými minulými časy | 20 |
| 1.2.1. Rozdíly mezi časy <i>pretérito perfecto</i> a <i>pretérito indefinido</i> | 20 |
| 1.2.2. Rozdíly mezi časy <i>pretérito indefinido</i> a <i>pretérito imperfecto</i> | 21 |
| 2. Použití minulých časů na území Latinské Ameriky a Španělska | 24 |
| 3. Minulé časy na území Venezuely | 27 |
| 4. Shrnutí užívání jednotlivých minulých časů | 29 |
| 5. Praktická část | 32 |
| 5.1. První kapitola praktické části | 33 |
| 5.1.1. Adverbium <i>NUNCA</i> | 33 |
| 5.1.1.1. Korpus CREA | 33 |
| 5.1.1.2. Korpus CORPES XXI | 36 |
| 5.1.1.3. Shrnutí adverbia <i>nunca</i> | 38 |
| 5.1.2. Adverbium <i>HOY</i> | 39 |
| 5.1.2.1. Korpus CREA | 39 |
| 5.1.2.2. Korpus CORPES XXI | 42 |
| 5.1.2.3. Shrnutí adverbia <i>hoy</i> | 44 |
| 5.1.3. Adverbium <i>AYER</i> | 45 |
| 5.1.3.1. Korpus CREA | 45 |
| 5.1.3.2. Korpus CORPES XXI | 47 |

| | |
|---|-----------|
| 5.1.3.3. Shrnutí adverbia <i>ayer</i> | 49 |
| 5.1.4. Adverbium <i>TODAVÍA</i> | 51 |
| 5.1.4.1. Korpus CREA | 51 |
| 5.1.4.2. Korpus CORPES XXI | 54 |
| 5.1.4.3. Shrnutí adverbia <i>todavía</i> | 56 |
| 5.1.5. Adverbium <i>ANOCHÉ</i> | 57 |
| 5.1.5.1. Korpus CREA..... | 57 |
| 5.1.5.2. Korpus CORPES XXI..... | 59 |
| 5.1.5.3. Shrnutí adverbia <i>anoche</i> | 61 |
| 5.1.6. Shrnutí první kapitoly praktické části..... | 62 |
| 5.2. Kapitola druhá..... | 63 |
| 5.2.1. Pretérito perfecto..... | 65 |
| 5.2.2. Pretérito indefinido..... | 69 |
| 5.2.2.1. Slovesa 1. os. jednotného čísla..... | 69 |
| 5.2.2.2. Slovesa 3. os. jednotného čísla..... | 72 |
| 5.2.3. Shrnutí druhé kapitoly praktické části..... | 75 |
| 6. Závěr bakalářské práce..... | 76 |
| 7. Resumé..... | 79 |
| Seznam použité literatury | 81 |
| Internetové zdroje teoretické části..... | 82 |
| Internetové zdroje praktické části..... | 83 |
| Přílohy..... | 85 |
| Příloha č. 1: schéma tvoření času pretérito perfecto..... | 85 |
| Příloha č. 2: schéma tvoření času pretérito indefinido..... | 85 |
| Příloha č. 3: schéma tvoření času pretérito imperfecto..... | 86 |
| Příloha č. 4: schéma tvoření času pretérito pluscuamperfecto..... | 86 |
| Příloha č. 5: schéma tvoření času pretérito anterior..... | 86 |

Úvod

V bakalářské práci s názvem „Užívání časů minulých na území Venezuely“ se budeme zabývat tématem, které se týká srovnávací studie, založené na odlišnosti užívání minulých časů na území Španělska a na území Latinské Ameriky, konkrétně Venezuely.

V daném tématu se zaměříme na problematiku různých hypotéz od tří až čtyř lingvistů, českých i španělských. Jejich hypotézy by mohly objasnit, v čem spočívají odlišnosti jednotlivých minulých časů, jejich tvorba, funkce a čím jsou rozdílnosti ovlivňovány.

Práce bude rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části představíme, jaké minulé časy ve španělštině existují, jaký je jejich systém a jak fungují na zmíněných územích. Ukážeme pohledy jak českých, tak španělských lingvistů, kteří se tímto tématem zabývají, a také to, v čem se jejich hlediska liší nebo naopak shodují a uvedu příklady k dané problematice.

Zároveň se zaměříme také na časové indikátory, které se používají v jednotlivých minulých časech a díky kterým můžeme lépe rozeznat správný čas.

Při psaní o minulých časech budu používat španělskou terminologii a vycházet z publikací hispánských autorů Leonarda Gómeze Torrega, Francisca Matte Bonna, Miguela Ángela Quesady Pacheca, Loreny Garcíi Dominguéz, dále českých lingvistů Jiřího Černého, Petra Čermáka a Bohumila Zavadila. Také využiji španělských učebnic a internetových článků zaměřených na danou problematiku.

V praktické části budeme vyhledávat individuální příklady, které by teoretickou část potvrdzovaly či vyvracely. Představované příklady budou vybrány z internetových korpusů CREA, CORPES XXI a Araneum Hispanicum Maius, a následně doplněny o komentář.

Cílem této práce je prozkoumat a srovnat jednotlivé minulé časy na území Venezuely i Španělského království, vysvětlit hypotézy jednotlivých zmíněných jazykovědců zabývajících se tímto tématem a představit jednotlivé rozdíly chápání minulých časů v různých oblastech hispanofonního světa, především ve Venezuele.

1. Minulé časy španělského jazyka

Nejprve bych ráda představila jednotlivé minulé časy španělského jazyka jako takové (jejich počet, způsob tvoření, kdy se používají, co vyjadřují) a poté zmíním systémy španělštiny v Latinské Americe a ve Španělsku.

Minulý čas vyjadřuje děje minulé, které se staly před nějakou dobou. Některé z nich odkazují na ukončenou minulost, jiné na opakující se děje. Existují však i minulé časy, které svými dějovými situacemi mohou zasahovat až k hranicím přítomnosti. Jednotlivé minulé časy ve španělštině mohou vyjadřovat několik dějových linií, dále pak pravděpodobnost, opakování zvyklostí a ve zvláštních případech i děje budoucí¹.

Španělský lingvista L. Gómez Torrego (2000: 146) rozlišuje časy podle postoje mluvčího a podle slovesného děje.

Rozlišení časů podle postoje mluvčího odkazuje na okamžik v dějové linii, ve které se momentálně nachází. Daný děj se může odehrávat ve třech základních časech, a to v přítomnosti, minulosti nebo budoucnosti.

Druhý typ se zaměřuje na slovesný děj. L. Gómez Torrego (2000: 146-7) říká, že pojetí času se mnohdy určuje i podle slovesného děje. Je-li tomu tak, rozdělují se časová pojetí do třech typů: simultánnost, předčasnost a následnost.

Příkladem simultánnosti je následující věta: *Ha llegado Juan cuando yo dormía (Simultaneidad)*.

V uvedeném příkladu je vyobrazena jak následnost, tak předčasnost: *Cuando tú llegaste (posterioridad,) yo ya había hecho la comida (anterioridad)*.

L. Gómez Torrego (2000: 147) dále rozděluje časy na jednoduché a složené. Mezi jednoduché minulé časy se řadí časy *pretérito indefinido* a imperfektum. Zatímco složené časy zastupují *pretérito perfecto*, *pretérito pluscuamperfecto* a *pretérito anterior*.

Čermák – Zavadil (2010: 272) rozdělují čas na ontologický a jazykový. Oba autoři uvádějí, že: *“Ontologický čas plyne od nekonečna do nekonečna a je měřitelný událostmi. Každá výpovědní událost rozděluje kontinuum ontologického času na tři základní časové úseky: přítomnost, budoucnost a minulost. Minulost zahrnuje děje předčasné k výpovědní události.”*

¹ Touto otázkou se budu blíže zabývat v kapitole *el pretérito perfecto*

Čermák – Zavadil (2010: 272) také rozlišují u verbálních časů několik tzv. temporálních rovin, které jsou vysvětlovány jako struktury základních gramatických časů. Dále uvádějí, že je ve španělštině nezbytné odlišovat temporální rovinu aktuální a neaktuální. Referenčním bodem neaktuální roviny je nějaký časový úsek ležící v minulosti.

1.1. Druhy minulých časů

Ve španělském jazyce existuje pět minulých časů, které jsou různě používány. Jedná se o: *el pretérito perfecto* (ha hablado), *el pretérito indefinido* (habló), *el pretérito imperfecto* (hablaba), *el pretérito pluscuamperfecto* (había hablado), *el pretérito anterior* (hubo hablado).

1.1.1. El pretérito perfecto

Pretérito perfecto je čas, který je v českém jazyce známý jako předpřítomný čas. Tvoří se² pomocí slovesa **haber**, kdy od přítomného kmene slovesa odtrhneme koncovku a následně přidáme příčestí minulé, které může mít tvar pravidelný či tvar nepravidelný. Příčestí minulé vyjadřují funkci také jako přídavná jména.

Podle L. Gómeze Torrega (2000: 150) se předpřítomný čas používá k popisu událostí a dějů, které se odehrály před nedávnou dobou. Dále pak dějů, které se prozatím nepovažují za ukončené či které se nadále vyvíjejí a stále se mohou změnit. Jedná se tedy o situaci, která započala v minulosti, ale svými následky sahá až k hranicím přítomnosti.

Ke každému minulému času se pojí jednotlivá časová adverbia, díky kterým je (ve většině případů) snadnější určit daný minulý čas.

Pretérito perfecto se pojí s následujícími příslovci: *aún* (ještě, dosud), *aún no* (ještě ne, dosud ne), *todavía* (stále, ještě), *todavía no* (stále ne, ještě ne), *ya* (už), *últimamente* (poslední dobou, nedávno), *por ahora* (zatím), *por el momento*, *hoy*

² Náhled schéma tvoření (tohoto minulého i ostatních minulých časů) je u příloh na konci této práce

(dnes), *esta mañana / tarde /noche* (toto ráno, odpoledne, tento večer), *nunca* (nikdy), *siempre* (vždy), *jamás* (nikdy). Tyto výrazy označují neukončenost časového úseku.

Věta *Nunca han visitado América Latina* vyjadřuje, že doposud nenavštívili Latinskou Ameriku. Můžeme zde vidět spojení jak minulosti, tak přítomnosti. Daná skutečnost se může stále změnit, proto použijeme předpřítomný čas.

Pretérito perfecto zároveň může vyjadřovat děje, které se odehrály v minulosti a s velkou pravděpodobností se budou opakovat i v budoucnosti.

Příkladem pro tento děj, je následující věta: *Ha ido a menudo a la piscina.*

Zvláštním případem, kdy také využíváme tento druh minulého času, je pokud jej chceme použít pro vyjádření budoucnosti. Prostřednictvím tohoto času popisujeme děje, které se odehrají před jiným dějem budoucím a zároveň v něm budou ukončeny.

Příkladem je věta: *En un minuto he acabado.* (L. Gómez Torrego 2000, s. 150)

Jak bylo uvedeno u předchozího příkladu (*En un minuto he acabado*), *pretérito perfecto* může vyjadřovat děje budoucí, tak i *futuro compuesto* (habré ido) je svým způsobem schopno vyjádřit děje minulé odehrávající se v blízké minulosti.

Pretérito perfecto v některých případech může odkazovat na budoucnost, a to v případě že svým významem nahrazuje *futuro compuesto*. Příkladem je věta: *No te preocupes, seguro que el viernes has recibido respuesta (habrás recibido)*³. Tento příklad spolu s tím, který uvádí L. Gómez Torrego, vyjadřuje, že pokud vím, že něco bude s jistotou uděláno do určitého budoucího časového intervalu, který si určí mluvčí nebo je předem známý, pak je možno *futuro compuesto* nahradit předpřítomným časem a zachovat tak stejný kontext sdělení.

Jedná se o jistý lingvistický fenomén, ke kterému dochází v Mexiku a v oblasti střední Ameriky. Je založen na oslabení významnosti budoucího času složeného, který prochází určitou redukcí a svým významem působí spíše jako *pretérito perfecto*. Příkladem je následující věta: *Cuando ella venga yo ya me he ido.* (M.A. Quesada Pacheco 2001, s. 16-17).

³ DOMÍNGUEZ GARCÍA, Lorena (2013: 32)

Přes všechny zmíněné vlastnosti a funkce předpřítomného času, autoři španělské publikace *Gramática de referencia para la enseñanza de español* uvádějí, že se jedná o slovesný čas, u kterého je důležité určit daný děj, který je spojen se situací, jež započala v neukončeném minulém čase. Díky tomuto tvrzení se jedná o čas, jenž se spíše řadí do skupiny přítomných časů, nikoli minulých (García Dominguéz, Lorena 2013, s. 30).

1.1.2. El pretérito indefinido

Španělský lingvista F. Matte Bon (1995: 19, 23) uvádí, že čas *pretérito indefinido* je úzce spojen s ukončenou minulostí. Mluvčí používá tento čas, pokud chce pouze informovat o událostech, které se odehrály v minulosti. Nepopisuje ani se neodkazuje na jiné děje, které by závisely na dané ukončené události.

Autor dále doplňuje, že *pretérito indefinido* se hojně používá jak v mluveném tak v psaném projevu.

Následující příklad zachycuje ukončený jednorázový děj. *La semana pasada visitamos a su amiga.*

Dále *pretérito indefinido* může vyjadřovat jednorázově děje, které po sobě následují.

Nació en 1980 y estudió en la universidad de Bogotá.

Dále také vyjadřuje děje, které skončily v doposud trvajícím období a o nichž předpokládáme, že se nebudou znovu opakovat. *Este año pasó un mes en el hospital.*

L. Gómez Torrego (2000: 150) na rozdíl od F. Matte Bona píše, že tento minulý čas se také někdy používá při vyprávění v minulosti, kdy se dozvídáme o ukončených situacích a o dalších historických faktech. Příkladem je následující věta: *Ayer me levanté a las 8, desayuné, salí a la calle y cogí un taxi.*

Do českého jazyka se obvykle překládá slovesy vyjadřujícími jednorázový děj.

Stejně jako je tomu u předpřítomného času, i s tímto časem jsou spojeny výrazy příslovečného určení času, díky kterým může být snazší- tento čas určit. Mezi dané výrazy patří např.: *ayer* (včera), *anteayer*, (předevčírem), *anoche* (včera večer), *el otro día* (tuhle), *de repente* (najednou), *el verano pasado* (minulé léto), *una vez* (jednou), *luego* (potom), *durante un momento* (během chvilky), a další.

Podobně jako příslovečná určení času, tak i některá slovesa jsou více spjata s jedním minulým časem než s druhým. *Pretérito indefinido* je spjata se slovesy, která vyjadřují svým významem jednorázové, ukončené děje. Jedná se o slovesa jako *caer un rayo, construir una casa, llegar, explotar* a další. Tato slovní spojení používá mluvčí také pro popis chronologických událostí. Příkladem je věta: *Entró en el despacho, se quitó el abrigo, cerró todas las ventanas y se sentó en un sillón de cuero*⁴.

Pokud se jednotlivé věty vyjadřující chronologickou posloupnost spojí spojkou *-a*, stále se bude jednat o věty hlavní, tak jak je tomu v následujícím příkladu: *Llovió sin parar y se me inundó la cocina*. V momentě, kdy se změní pořadí jednotlivých vět a souřadící spojka se nahradí spojkou podřadící, první hlavní věta se stane větou vedlejší. Nejčastějším typem věty vedlejší je v tomto případě věta vedlejší příčinná. Následující věta zobrazuje přetřansformování vět: *Se me inundó la cocina porque llovió sin parar*.

V hovorové španělštině se *pretérito indefinido* používá také pro předpovězení blížící se budoucnosti. Příkladem je věta: *¡Ya lo rompiste!*⁵. V této větě je bezprostřední budoucnost vyjádřena tím že, někdo jde (například) okolo džbánu s vodou, zavadí o něj, ten se zakymácí, ale prozatím nepadne. Na celý se děj se nahlíží jako na ukončený s potenciálním výsledkem rozbitého džbánu na podlaze.

Pretérito indefinido je tedy slovesným časem představujícím situace, které započaly a byly ukončeny v minulosti. Zpravidla se nepoužívá k popisování stavů, vlastností nebo zvyklostí. Tyto jevy jsou převážně popisovány prostřednictvím minulého času opisného (García Dominguéz, Lorena 2013, s. 32).

⁴ GARCÍA DOMINGUÉZ, Lorena (2013: 32)

⁵ GARCÍA DOMINGUÉZ, Lorena (2013: 31)

1.1.2.1. Tvorba času pretérito indefinido

Minulý čas jednoduchý se tvoří⁶ ze slovesného kmene, ke kterému se připojují, stejně tak jako u přítomného času, koncovky odlišné pro první, druhou a třetí třídu.

Slovesa časovaná v tomto čase mají i své nepravidelné tvary. Slovesa se rozdělují do několika různých skupin. Patří sem například:

Slovesa zakončená na *-car*, *-gar*, *-zar*; mají pravopisnou změnu v 1. os. jednotného čísla.

Jedná se o slovesa jako například *buscar – busqué*, *pagar – pagué*, *empezar – empecé*; a další.

U sloves zakončených na **ir** se samohláska *i* ve 3. osobě jednotného a množného čísla mění před koncovkou na *y*.

Tento jev se týká například sloves: *oír – oyó*, *leer – leyó*, *caer – cayó*.

Některá slovesa mají kmenovou změnu ve 3. osobě jednotného i množného čísla. Patří sem slovesa jako: *dormir – durmió*, *durmieron*, *morir – murió*, *murieron*, *sentir – sintió*, *sintieron*.

U ostatních sloves vzhledem k postavení přízvuku ke změnám kmenové samohlásky nedochází. Příkladem je sloveso *encontrar – encontré*.

Změn při časování sloves v *pretérito indefinido* je více. Vybrala jsem výše zmíněná slovesa, protože jsou dle mého názoru náchylnější k chybovosti při časování. Důvodem častějších chyb by mohly být jednotlivé tvary časovaného slovesa u gramatických osob především ve třetí osobě jednotného a množného čísla. V těchto osobách se převážně vyskytují změny v přítomném i v minulém čase.

Další příčinou chybování v předložených slovesech by také mohla být podobnost s ostatními románskými jazyky, jakými jsou portugalština, italština nebo francouzština. V uvedených jazycích v některých případech také dochází k vytváření nepravidelných tvarů při časování sloves v minulém čase. Tyto tvary jsou graficky podobné španělským tvarům sloves. Jedná se například o slovesa *dormir*⁷, *pagar*, *morir*⁸.

⁶ DEKANOVÁ, Alena. CHACÓN GIL, Pablo. KRÁLOVÁ, Jana. KUBCOVÁ, Milada. (2008: 119)

⁷ Sloveso *dormir* vyčasované ve třetí osobě jednotného a množného čísla u ostatních románských jazyků (Portugalština: *dormir – 3.os. sg. dormiu – 3.os. pl. dormiram*, Francouzština: *dormir – 3.os.sg. dormit – 3.os.pl. dormirent*, Italština: *dormire – 3.os. sg. dormì – 3.os.pl. dormirono*)

⁸ Eleni Leonartidi, Natividad Peramos Soler, Marina Ruiz Morales [online]. Instituto Cervantes [cit. 16.3.2019]. Dostupné z:

1.1.3. El pretérito imperfecto

Stejně tak jako *pretérito indefinido*, tak i *pretérito imperfecto* se tvoří pomocí specifických koncovek první, druhé a třetí třídy slovesné. Slovesa druhé a třetí třídy mají koncovky stejné, zatímco u sloves první třídy jsou koncovky odlišné. U některých nepravidelných sloves (např. *ser, ir*) se vyskytují výjimky.

F. Matte Bon (1995: 25-27) představuje *pretérito imperfecto* jako minulý čas popisující děje v minulosti, které trvaly delší dobu, a jiné děje, které se opakovaly. Dále pak situace, které nebyly ukončeny v minulosti nebo se odehrály jen jednou.

Základní myšlenka pochopení tohoto minulého času nespočívá jen v určení okamžiku, ve kterém se rozvijí nebo opakuje jistá událost, ale důležitou součástí je i vzájemné porozumění mezi mluvčím a posluchačem, pochopení kontextu sdělení a v některých případech užití příhodných příslovečných určení času.

Existují případy, ve kterých mluvčí používá *pretérito imperfecto* pro vyprávění dějů, které jsou pro něj důležité, aby si posluchači mohli danou situaci lépe představit.

L. Gómez Torrego (2000: 148-149) se shoduje, s F. Matte Bonem v tom, že se jedná o opakující se děj minulý, a to převážně v případech, kdy jej doprovází příslovce určující čas jako např.: *siempre, a veces, todos los días...*

Příkladem je následující věta: *En aquella época iba siempre en metro, porque no tenía coche*⁹. V této větě se odráží myšlenka opakování děje, která je spojená s naším vědomím, že rozumíme slovnímu spojení *jet metrem* ve spojení s příslovečným určením času vždy nebo v té době.

Na druhou stranu, průběh trvání děje nám v tomto případě evokuje, že se jedná o průběhovou nikoli o jednorázový děj.

https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:gozrVa7QsrwJ:https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/18/18_0357.pdf+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=czhttps://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:gozrVa7QsrwJ:https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/18/18_0357.pdf+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

⁹ F. Matte Bon (1995: 27)

Oproti tomu ve větě: *Iba en metro cuando me encontré con él*, se jízda metrem nepovažuje za zvyklost nebo za opakovanou akci, a to kvůli absenci příslovcím času, které by danou situaci rozvíjely.

Dalším příkladem je: *Hacia un día horrible*. Prostřednictvím této věty nám mluvčí nechce pouze sdělit danou informaci, ale chce nám ji představit jako kontext jiné situace, která prozatím nebyla řečena. (F. Matte Bon 1995, s. 28)

Stejně jako další hispánští autoři i autorka L. García Dominguéz (2013: 33) definuje *pretérito imperfecto* jako slovesný čas, který se používá pro popisování situací, které se odehrávaly v minulosti, opakovaly se a jsou považovány za neukončené. Dále tento minulý čas slouží k vyličení vlastností, charakteristik nebo jevů, které jsou součástí dlouhotrvajících minulých situací.

Pretérito imperfecto se pojí se několika slovesy a slovesnými vazbami, které svým významem vyjadřují opakovatelnost děje. Mezi tyto vazby se řadí i vazba *soler + infinitivo*, která je spjata se situacemi, které se s pravidelností opakovaly v minulosti. Příkladem je následující věta: *Solíamos ir a teatro todos los domingos*.

Tento výraz (*soler + inf.*) se nepoužívá v situacích týkajících se vlastností nebo charakteristik.

Pretérito imperfecto se dále používá i v případech vyjadřování zdvořilosti. A to zejména prostřednictvím sloves *querer, desear, deber, poder, venir* nebo *llamar*. Zdvořilostní funkce se u času imperfektum používá ke zjemnění jednotlivých situací, o kterých hovoří mluvčí. Celý proces probíhá v podstatě tak, že se sloveso vyčasované v přítomném čase nahradí vyčasovaným slovesem v *pretérito imperfecto*, aby došlo ke zjemnění situace a mohla se projevit zdvořilost.

Příkladem jsou následující věty: *Quería pedirle un favor. Ya podías tocar un poco el piano*¹⁰. Stejně jako L. Gómez Torrego, L. García Dominguéz i F. Matte Bon (1995: 27-29) sděluje, že *pretérito imperfecto* se může používat v různých situacích, pro popisování dějů, líčení nebo zmírnění dění předložené situace.

¹⁰ L. Gómez Torrego (2000: 149)

Jak již bylo zmíněno, *pretérito imperfecto* se používá také při vyjadřování zdvořilosti. V některých případech může být *pretérito imperfecto* nahrazeno podmiňovacím způsobem (*condicional simple*). Pokud se *pretérito imperfecto* nahradí podmiňovacím způsobem, bude se tento slovesný čas odkazovat sice na budoucí děje, ale bude na něj nahlíženo z pohledu minulosti. Příkladem je následující věta: *Me prometiste que me llevarías (llevarías) al cine*¹¹. V tomto případě dochází k časové souslednosti, kdy v hlavní větě se vyskytuje *pretérito indefinido* a věta vedlejší odkazující se na budoucnost je vyjádřena podmiňovacím způsobem, který se ale v uvedeném příkladu může zaměnit za *pretérito imperfecto*, neboť svým způsobem vyjadřuje zdvořilostní situaci.

Imperfektum se také používá ve spojení s přítomným časem, a to pokud chce mluvčí upozornit na novou informaci a představit ji v situaci, která by byla v povědomí příjemců.

Příkladem je následující rozhovor¹²:

A: *¿Tú donde vas a pasar el verano?*

B: *Pues pensaba irme a Canadá a ver a mi hermana* – v této větě mluvčí vyjadřuje, že už může mít své léto naplánované (chystá se do Kanady), ale ještě je ochoten zvážit další alternativy.

Ve skutečnosti *pretérito imperfecto* slouží k vyjadřování slovesného děje jako něčeho, již známého z kontextu. Lze tedy říci, že imperfektum se používá spíše pro popisování situací než pro vyjadřování jednorázových dějů¹³.

¹¹ L. García Dominguéz (2013: 37)

¹² F. Matte Bon (1995: 29)

¹³ F. Matte Bon (1995: 29)

1.1.4. El pretérito pluscuamperfecto

Stejně jako předpřítomný čas, i čas *pretérito pluscuamperfecto* je časem složeným. Je tvořen pomocným slovesem haber vyčasovaném v *pretérito imperfecta* a přidáním přičestí minulého. Stejně jako u času *pretérito perfecto* i zde se rozlišují přičestí pravidelných a nepravidelných tvarů.

Používá se k popisování dějů, které se odehrály před jinými ději v minulosti.

Má podobnou funkci ve vztahu k minulým časům, tak jako má předpřítomný čas k přítomnému.

Patří mezi relativní slovesné časy a většinou se používá ve vedlejších větách, především v nepřímé řeči nebo podmínkových větách.

Předminulý čas se také může nahradit minulým časem ukončeným v případě, že ze situace jasně vyplývá, že se daný děj uskutečnil před předešlým dějem¹⁴.

V následující větě je tento jev patrný: *Cuando llegamos (indefinido) al cine la película ya había empezado (pluscuamperfecto)*¹⁵. Když jsme přišli do kina, film už začal. Film už běžel nějakou dobu, během které jsme nebyli přítomni v kině. Jakmile jsme vešli do kina, přišli jsme do probíhajícího děje filmu. Náš příchod byl jednorázovou akcí, proto použijeme *pretérito indefinido*.

Cuando llegamos (indefinido) al cine la película ya empezó (indefinido). Tuto časovou kombinaci můžeme použít v případě, kdy z kontextu jasně vyplývá, že se jedná o situaci, která započala dříve v minulosti.

Stejně jako s ostatními minulými časy i s tímto jsou spojena různá příslovečná určení času, z nichž některá jsou shodná s příslovci užívaných v předpřítomném čase, jedná se například o: *ya (no)*, *todavía (no)*, *aún (no)* aj.

Pretérito pluscuamperfecto se stejně jako *pretérito imperfecto* může používat k odkazování na děje smyšlené, které se vyskytují ve snech nebo hrách. Jedná se o imaginární děj, který je tvořen více událostmi, které se navzájem předchází. Příkladem je: *En mi sueño nos habíamos*

¹⁴ Tim Gambrell. *Timandangela* [online]. Tim Gambrell. © 2013 [cit. 02. 02. 2019] Dostupné z: <http://www.timandangela.org.uk/spanish/18-preterito-pluscuamperfecto>

¹⁵ Tim Gambrell. *Timandangela* [online]. Tim Gambrell. © 2013 [cit. 02. 02. 2019] Dostupné z: <http://www.timandangela.org.uk/spanish/18-preterito-pluscuamperfecto>

*cambiado de casa, a una con chimenea.*¹⁶ Vzhledem k tomu, že se jedná pouze o sen, daná situace nevyjadřuje skutečnou událost.

V některých případech se předčasnost může vyjádřit prostřednictvím jiných slovních druhů než slovesy. Mezi tyto slovní druhy se řadí například příslovce času, tak jak je vidět v následující větě: *A las siete, los viernes había salido del trabajo, a esas horas ya habíamos cenado.* Zmíněná předčasnost je zde zastoupena vyjádřením času (*A las siete*). Mnohdy je třeba zmíněnou předčasnost správně identifikovat, a to zvláště v případě je-li kontext vyjádřen pouze předminulým časem (L. García Domínguez 2013, s. 38).

¹⁶ L. García Domínguez (2013: 38)

1.1.5. El pretérito anterior

Tento slovesný čas vždy odkazuje na předchozí děje, které se staly v minulém čase.

V dnešní době se už v mluvě moc nepoužívá, ale můžeme se s ním i nadále setkat, zejména v literárních textech¹⁷. Pokud se tento minulý čas použije v mluveném projevu, můžeme si všimnout, že v něm převládá odborný styl.

Přísllovečná určení času, která jsou s tímto časem spojena, a díky kterým jej snáze určíme, jsou následující: *apenas* (sotva), *así que* (takže), *cuando* (když), *en cuanto* (jakmile), *luego que* (potom), *no bien* (jakmile), *tan pronto como* (tak brzo jak), *una vez que* (jakmile).

Stejně jako ostatní minulé časy složené, je i tento tvořen pomocným slovesem *haber* vyčasovaném v minulém ukončeném čase (*pretérito indefinido*) a přidáním přičestí minulého. I zde se rozlišují tvary pravidelné a nepravidelné.

Na následujícím příkladu lze demonstrovat užití tohoto času.

*En cuanto hubo acabado el concierto, el público rompió a aplaudir*¹⁸.

V dnešní době se pro vyjádření předchozího sdělení spíše užívají minulý čas ukončený a předminulý čas, než tento složený minulý čas. Vždy záleží na mluvčím, jakému slovesnému minulému času z obou možných dá přednost.

¹⁷ Mario Müller, Heike Pahlow. *Lingolia* [online]. Alemania: Lingo4you GbR ©? [cit. 02. 02. 2019]. Dostupné z: <https://espanol.lingolia.com/es/gramatica/tiempos/preterito-anterior>

¹⁸ Mario Müller, Heike Pahlow. *Lingolia* [online]. Alemania: Lingo4you GbR ©? [cit. 02. 02. 2019]. Dostupné z: <https://espanol.lingolia.com/es/gramatica/tiempos/preterito-anterior>

1.2. Rozdíly mezi jednotlivými minulými časy

1.2.1. Rozdíly mezi časy *pretérito perfecto* a *pretérito indefinido*

Stejně jako L. Gómez Torrego i J. Černý (2010: 128) představuje *pretérito perfecto* jako čas, který se používá pro popis dějů, které začaly a odehrály se v minulosti, ale stále jsou nějakým způsobem spojené s přítomností. Oproti tomu *pretérito indefinido* se týká dějů, které se staly a byly ukončeny v minulosti.

J. Černý (2010: 128) dále uvádí, že na většině území Latinské Ameriky a v některých oblastech Španělska se spíše užívá *pretérito indefinido*, a to i v případě, když děj započal v minulosti a přetrvává do přítomnosti. Příkladem je věta: *Hoy llegó la delegación.*

K určení přesného času se obvykle používají jednotlivá příslovečná určení časová, která obvykle usnadňují rozhodnutí, kdy se jaký čas používá, ačkoli v některých případech se bez nich musíme obejít a spoléhat se na kontext.

Příkladem, kdy nemáme k dispozici příslovečná určení času, je následující věta:

*La lectura del libro ha provocado en muchos una profunda indignación*¹⁹. U tohoto příkladu můžeme dedukovat, kdy čtení této knihy způsobilo lidem hluboké rozhořčení. Situace je považována za nedávnou, nespojuje se s dalekou minulostí, a proto se použije čas blízký přítomnosti.

*En agosto de 1897 Hoffman logró el ácido acetilsalicílico y lo dio a probar a su progenitor, quien obtuvo la recompensa del alivio de sus Dolores sin efectos secundarios*²⁰. Pokud se nám naskytne věta, ve které je použit minulý čas ukončený, znamená to, že se děj odehrál před určitou dobou a už nezasahuje svými důsledky do přítomnosti.

Dalším příkladem, který uvádí ve své publikaci L. Gómez Torrego (2000: 150) je následující věta: *Este año lo hemos pasado mal* - Situace, která nám vyobrazuje skutečnost, že si to

¹⁹ BAÉZ SAN JOSÉ, Valerio. DUBSKÝ, Josef. KRÁLOVÁ, Jana. (1999: 101)

²⁰ BAÉZ SAN JOSÉ, Valerio. DUBSKÝ, Josef. KRÁLOVÁ, Jana. (1999: 101)

mluvčí moc neuzil, je totožná s časovým úsekem, ve kterém se daný mluvčí nachází. Díky příslovečnému určení odkazující se na tento rok, můžeme užít předpřítomný čas, poněvadž tento rok stále probíhá.

Oproti tomu stojí věta *El año pasado lo pasamos mal*. Ukazatelem příslovečného určení času je *el año pasado*, tj. příslovce, které vyjadřuje ukončený časový úsek, v němž se mluvčí nenachází osobně, ale vrací se k tomuto datu pouze v myšlenkách.

V některých případech se *pretérito indefinido* může pojit s příslovci času jako *hoy, esta mañana*. Ačkoli jsou tato příslovečná určení času spíše spojovaná s časem *pretérito perfecto*, v tomto případě dochází k tomu, že mluvčí rozumí, že ve zmíněném časovém úseku se nachází další časový interval, který je ale svým obsahem menší a uzavřený. Tento jev je představen v následující větě: *Hoy por la mañana, Ana llegó tarde otra vez*.

Jedná se tedy o další lingvistický pohled, který vyobrazuje kontrastní užívání těchto jazykových výrazů ve spojení s již zmíněným časem *pretérito perfecto*. Pokud bereme tento časový údaj jako součást dne, který ještě neskončil, použijeme ve větě *pretérito perfecto*, který odkazuje na děj neukončený, dosahující k hranicím přítomnosti. Příkladem je věta: *Ana ha llegado tarde otra vez* (L. García Dominguéz 2013, s. 31-32).

1.2.2. Rozdíly mezi časy *pretérito indefinido* a *pretérito imperfecto*

Jak již dobře víme, *pretérito indefinido* se používá pro události, které jsou většinou jednorázové, odehrály se a byly ukončeny v minulosti.

Zatímco *pretérito imperfecto* popisuje především okolnosti a děje, které se odehrávaly po delší časový úsek, nejsou časově ohraničené a v českém překladu bývají vyjadřovány nedokonavými slovesy.

Správné užívání jednotlivých minulých časů je velice důležité. Zaměníme-li v nesprávnou chvíli jeden čas s druhým, může dojít k pozměnění významu nebo k nedorozumění.

V následujících příkladech si lze všimnout rozdílného významu vět při použití zmíněných minulých časů.

Cuando bebía el café, sonó el teléfono. Při použití času imperfektum v hlavní větě, se jedná o okolnost vyjadřující průběhový děj (pití kávy). Událost, která tento děj přerušuje, je zazvonění telefonu - telefon zazvonil zrovna, když pil nápoj.

Cuando bebió el café, sonó el teléfono. Tato věta vyjadřuje, že se obě dvě události staly po sobě. Nejdříve dopil kávu a pak zazvonil telefon.

Podle J. Černého (2010: 127) čas minulý *pretérito indefinido* může označovat jakýkoli minulý děj, zatímco *pretérito imperfecto* se vyznačuje zejména tím, že minulé děje trvaly určitou dobu nebo je pro ně typická nedokonavost.

Při překladu do českého jazyka J. Černý (2010: 127) používá k přesnějšimu vyjádření jednotlivých minulých časů, vid dokonavý a nedokonavý. Vid dokonavý se většinou spojuje s časem *pretérito indefinido*, zatímco vid nedokonavý doprovází *pretérito imperfecto*. Na následujících příkladech je zachycen rozdíl mezi oběma časy: *Cantó una canción / cantaba una una canción.*

Čermák – Zavadil (2010: 128) se také zabývají odlišností mezi jednotlivými minulými časy. K rozdílnosti ukončeného minulého času a času imperfektum uvádějí, že: „*imperfektum se ve španělštině používá k líčení pozadí základního děje, k popisu procesuálně pojatých okolností děje, jako je popis prostředí, popis účastníků děje apod.*” Zatímco k popisu sledu události se užívá spíše *pretérito indefinido*.

Také se shodují s tezí L. Gómeze Torrega nebo F. Matte Bonna, že: „*imperfektivní proces je charakterizován tím, že trvá nebo probíhá, zatímco se realizuje sled událostí hlavního děje.*” Pro lepší představení si situace, se autoři zmiňují, že si můžeme položit otázku „A co se stalo potom?“ u slovesného času *pretérito indefinido* a u času imperfektum „Co se dělo přitom?“

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.1.2. (*pretérito indefinido*), i *pretérito imperfecto* je spojováno se slovesy, která svým významem podtrhují charakteristiky tohoto minulého času. Jedná se o slovesa, která vyjadřují akce nebo různé stavy, které nejsou časově ohraničené. Mezi tato slovesa se řadí: *saber, odiar, cantar, leer, aj.* (L. García Dominguéz 2013, s. 35) Nicméně je možné použít *pretérito indefinido* ve spojení se zmíněnými slovesy (*odiar, cantar aj.*), a to v případě, stanoví-li mluvčí hranice časového intervalu uvnitř vyprávěného děje, tak jako v následujícím příkladu: *Odió a su vecino durante 20 años.* V této větě je zřejmý časový interval dvaceti let, který je považován za ukončený, a proto je zde použito

pretérito indefinido. Po překonání doby nenávisti je velice pravděpodobné, že se vztahy mezi sousedy vylepšily.

Zároveň je možné použít slovesa označující jednorázové ukončené děje (*despegar, llegar, explotar* aj.) ve spojení s opisným minulým časem, a to v případě vyjadřují-li dlouhotrvající činnost, která je v určitém okamžiku přerušena jiným dějem jednorázovým. Příkladem je následující věta: *Se quedó dormida cuando el avión despegaba.*²¹

Mezi další slovní spojení, která představují déle trvající děje neukončené v minulosti, spadají ta následující: *tener pinta de, tener apariencia, dar impresión de, tener aspecto* aj. Tato slovní spojení mohou mít různé významy. Pokud mluvčí použije tato slovesa ve smyslu přemýšlet či uvažovat, zmíněné pojmy ztratí svoji charakteristiku představující dlouhotrvající děj, a následně mohou být spojeny s časem *pretérito indefinido*. Příkladem jsou následující věty: *Me pareció que estaba cansado. Pensé que estaba cansado.* (L. García Dominguéz 2013, s. 33).

Jak již bylo zmíněno u autorů L. Gómeze Torrega i F. Mate Bona *pretérito imperfecto* se používá také převážně při vypravování minulých dějů, které jsou nedílnou součástí dějové linie vypravěče. Je třeba říci, že svou roli u vypravování má také *pretérito indefinido*. Ta část, jež vyjadřuje právě *pretérito indefinido*, se týká jednorázových dějů, které přinášejí nové informace do vypravování a rozvíjí tím kontext celého příběhu (L. García Dominguéz 2013, s. 35).

²¹ L. García Dominguéz (2013: 35)

2. Použití minulých časů na území Latinské Ameriky a Španělska

V některých částech Latinské Ameriky se jednotlivé minulé časy liší od minulých časů používaných ve Španělsku a zároveň se liší i od minulých časů používaných u ostatních sousedů ve střední a jižní Americe.

J. Sánchez Lobato uvádí²²: „že španělština Latinské Ameriky je pouze dialektovou varietou španělštiny Pyrenejského poloostrova, není považována za samostatný jazyk.“

Za hojně užívané minulé časy, které se běžně vyskytují v mluveném či psaném projevu ve Španělsku, jsou považovány všechny výše zmíněné časy s výjimkou času *pretérito anterior*. Tento čas se na území Španělska používá spíše v literárních textech, v mluveném projevu bychom jej našli jen zřídka.

Je-li třeba vyjádřit myšlenku závislého minulého času, rovněž se dá použít, *pretérito indefinido* popřípadě *pretérito pluscuamperfecto* (Černý 2010, s. 126).

Zbylé minulé časy (*pretérito perfecto*, *indefinido*, *imperfecto* a *pluscuamperfecto*) jsou používány jak ve Španělsku, tak v Latinské Americe.

Užití minulých časů *pretérito perfecto* a *pretérito indefinido* je shodné v oblastech Mexika a některých státech střední Ameriky²³, kde se *pretérito perfecto* používá pro vyjadřování dějů, které započaly v minulosti a stále přetrvávají do přítomnosti. Příkladem jsou následující věty: *He estado enfermo desde el lunes. María no ha comido mucho en estos días.*²⁴

Dále se *pretérito perfecto* užívá ke zdůraznění probíhajícího děje minulého, což je patrné ve větě: *Venia distraído por el camino y me he tropezado con un caballo*. V tomto případě *pretérito imperfecto* popisuje okolnosti děle trvajícího děje. *Pretérito perfecto* přebírá roli ukončeného minulého času, který zde vyjadřuje jednorázový děj, jež se patrně odehrál před

²² Dialnet, 2019 [online]. Universidad de la Rioja. [cit. 02. 02. 2019]. Dostupné z: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2871925>

²³ SCRIBD, 2018 [online]. SCRIBD. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z: <https://es.scribd.com/document/148697440/El-sistema-verbal-del-espanol-de-America-De-la-temporalidad-a-la-aspectualidad-Quesada-Pacheco-Espanol-actual-75-2001>

²⁴ SCRIBD, 2018 [online]. SCRIBD. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z: <https://es.scribd.com/document/148697440/El-sistema-verbal-del-espanol-de-America-De-la-temporalidad-a-la-aspectualidad-Quesada-Pacheco-Espanol-actual-75-2001>

nedávnou dobou. Proto je velmi pravděpodobné, že na mluvčím jsou v přítomnosti vidět čerstvá zranění způsobená střetem s koněm.

Co se týče užívání minulých časů v mexické španělštině, v některých případech se odlišuje od španělštiny Pyrenejského poloostrova, a to zejména jedná-li se o vidovost jednotlivých minulých časů. *Pretérito indefinido* vyjadřuje v mexické španělštině vid dokonavý zatímco *pretérito perfecto* vid nedokonavý, který můžeme vidět na následujícím příkladu: *Ha llovido mucho*. Jedná se o děj, který stále může probíhat.

Pretérito perfecto je i podle lingvisty J. M. Lope Blanch²⁵ popisován jako trvajícím a opakujícím se čas dosahujícím k přítomnosti, zatímco *pretérito indefinido* je vnímán jako ukončený a neopakujícím se.

Díky těmto charakteristikám, které jsou přisuzovány času *pretérito perfecto*, je tento čas považován za stále trvajícím, dosahujícím až do přítomnosti, kde se stále probíhající události mohou změnit. Příkladem je věta: *Este mes estudié mucho*. Jedná se o případ, kdy mluvčí již skončil se studiem, odkazuje tedy na ukončený děj v minulosti. Oproti tomu věta: *Este mes he estudiado mucho* nám sděluje, že mluvčí ve studiu bude nadále pokračovat.

V karibské oblasti se *pretérito indefinido* stejně jako v Mexiku také považuje za minulý čas perfektivní, a to především na ostrovech Kuba a Portoriko²⁶.

V některých oblastech Latinské Ameriky a Španělska, se minulý čas *pretérito indefinido*, používá jen zřídka. Například ve větě: *¿Te gusta esto? – No sé, nunca la probé*²⁷. Ačkoli se může zdát, že se jedná o časový úsek zahrnující celý život jedince, tedy časový interval, který stále probíhá, očekávalo by se použití času *pretérito perfecto* nikoli *pretérito indefinido*. V

²⁵ Instituto Cervantes [online]. Centro Virtual Cervantes: ©2007-2015 [cit. 01.03. 2019]. Dostupné z: http://congresosdelengua.es/valladolid/ponencias/unidad_diversidad_del_espanol/2_el_espanol_de_america/gutierrez_m.htm

²⁶ SCRIBD, 2018 [online]. SCRIBD. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z: <https://es.scribd.com/document/148697440/El-sistema-verbal-del-espanol-de-America-De-la-temporalidad-a-la-aspectualidad-Quesada-Pacheco-Espanol-actual-75-2001>

²⁷ L. García Dominguéz (2013:32)

Kolumbii²⁸ se *pretérito perfecto* používá jen v případech, kdy děj započal v minulosti a pokračuje v přítomnosti.

Oproti tomu v některých oblastech Jižní Ameriky, jako například v Bolívii²⁹ nebo Argentině, se dokonavost přisuzuje spíše předpřítomnému času. V Argentině se užití jednotlivých minulých časů váže na geografické rozšíření, kdy ve střední oblasti převládá použití předpřítomného času, zatímco u hranic s Paraguayí, Brazílií a Uruguayí dominuje užití ukončeného minulého času.

Pokud jde o užívání předpřítomného času na území Latinské Ameriky, dle článku z internetového časopisu *Estudios Filológicos*³⁰ pojednávajícím o důležitosti příslovečného určení času: *ted' (ahora)* v minulém čase jednoduchém a v předpřítomném čase, se ukázalo, že minulý čas jednoduchý a předpřítomný se používají téměř ve stejném měřítku ve všech oblastech Latinské Ameriky, kromě území Bolívie. Bolívie je jediným státem Latinské Ameriky, kde minulý čas jednoduchý (*hablé*) nepřevládá v užití nad předpřítomným časem (*he hablado*).

²⁸*Instituto Cervantes* [online]. Centro Virtual Cervantes: ©2007-2015 [cit. 01.03. 2019]. Dostupné z: http://congresosdelalengua.es/valladolid/ponencias/unidad_diversidad_del_espanol/2_el_espanol_de_america/gutierrez_m.htm

²⁹ SCRIBD, 2018 [online]. SCRIBD. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z: <https://es.scribd.com/document/148697440/El-sistema-verbal-del-espanol-de-America-De-la-temporalidad-a-la-aspectualidad-Quesada-Pacheco-Espanol-actual-75-2001>

³⁰ TRAVERSO M., Ana, 2009. El perfecto simple y el perfecto compuesto en Hispanoamérica: la inclusión o exclusión del *ahora* de la enunciación. *Estudios filológicos*. [online]. **44** (93-106) [cit. 02.02.2019].]. ISSN 0071-1713. Dostupné z: https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0071-17132009000100006

3. Minulé časy na území Venezuely

Stejně jako v ostatních státech Latinské Ameriky i ve Venezuele jsou známé čtyři minulé časy a to: *pretérito perfecto*, *indefinido*, *imperfecto* a *pluscuamperfecto*. Charakteristiky těchto časů jsou podobné jako ve Španělsku, ačkoli se v některých případech liší³¹.

U minulého času jednoduchého a předpřítomného času španělského jazyka převládají zejména v Karibské oblasti, ve střední Americe a ve Venezuele rysy vidovosti nad časovostí. *Pretérito indefinido*, jak již bylo zmíněno, se týká dějů, které byly ukončeny v minulosti, zatímco *pretérito perfecto* zasahuje do přítomnosti - tak jako je tomu ve španělštině Iberského poloostrova. Lze tedy říci, že španělština Iberského poloostrova má v tomto případě shodné charakteristiky jako španělština střední Ameriky a severu jižní Ameriky.

Podle M. A. Quesady – Pacheca (2001: 10) se *pretérito indefinido* ve Venezuele používá v momentě, kdy se mluvčí odkazuje na děj ukončený. Pokud byla situace ukončena před nějakou dobou nebo bezprostředně předtím, než proběhla, nemá sdělení vliv na daný slovesný čas.

V návaznosti na předchozí informaci dochází občas ve španělštině užívané ve Venezuele k použití jednoduchého minulého času společně s příslovci odkazující se na přítomnost.

Pretérito perfecto se ve Venezuele používá ve dvou situacích.

V první z nich se mluvčí odkazuje na děj nebo stav, který je neukončený, jinými slovy stále zasahuje do přítomnosti, například ve větě: *Siempre me ha gustado estudiar*.

Tato věta vyjadřuje, že mluvčího bavilo studovat v minulosti a i v přítomnosti jej stále baví studovat.

Pretérito perfecto se také používá v případě, kdy mluvčí emotivně popisuje děje odehrávající se v minulosti a které představují vyvrcholení sledu událostí.

³¹ TRAVERSO M., Ana, 2009. El perfecto simple y el perfecto compuesto en Hispanoamérica: la inclusión o exclusión del *ahora* de la enunciación. *Estudios filológicos*. [online]. 44 (93-106) [cit. 02.02.2019].]. ISSN 0071-1713. Dostupné z: https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0071-17132009000100006

Ve Venezuele se *pretérito perfecto* ve výjimečných situacích může vyskytovat na stejné časové ose jako *pretérito indefinido*, a to tehdy, jedná-li se pro mluvčího o velmi důležitý a emotivní zážitek. Posunutí obou časů na stejnou časovou úroveň může být zapříčiněno právě díky emotivnímu bodu projevujícím se v okamžiku, který se formoval během minulosti a vyvrcholil v nedávné minulosti. Příkladem je následující věta: «... *y de repente vino una persona, vino una mano y le ha dado un golpe tan duro en la espalda que le quedó la marca de la mano*»³².

³² *Instituto Cervantes* [online]. Centro Virtual Cervantes: ©2007-2015 [cit. 05.03. 2019]. Dostupné z: http://congresosdelalengua.es/valladolid/ponencias/unidad_diversidad_del_espanol/2_el_espanol_de_america/gutierrez_m.htm

4. Shrnutí užívání jednotlivých minulých časů

Jak uvádí většina hispánských i českých lingvistů, ve španělském jazyce se zpravidla používá pět minulých časů, které zaujímají rozdílné postavení na časové linii. Jedná se o *pretérito perfecto*, *indefinido*, *imperfecto*, *pluscuamperfecto* a *pretérito anterior*.

Na základě studií zaměřených na problematiku užití výše zmíněných minulých časů jak na území Španělska, tak Latinské Ameriky, se zdá, že mezi nejvíce používané časy se řadí *pretérito perfecto*, *pretérito indefinido*, *pretérito imperfecto* a *pluscuamperfecto*, a to jak v mluveném, tak v psaném projevu.

Pretérito anterior je minulým časem, se kterým se v dnešní době v hovorově španělštině příliš nesetkáváme. Spíše jej můžeme najít v literárních textech.

Jak již bylo řečeno, mezi častěji používané minulé časy se řadí *pretérito perfecto*.

Pretérito perfecto je z pohledu většiny lingvistů (zmíněných v teoretické části práce) považován za slovesný čas, který se používá k popisu dějů odehrávající se před nedávnou dobou. Jedná se zpravidla o neukončené události, které započaly v minulosti a které dosahují až k hranicím přítomného času, kde se ještě mohou změnit.

Pro *pretérito perfecto* jsou, stejně tak jako pro ostatní minulé časy, typická příslovečná určení času, díky kterým je ve většině případů snadnější správně použít tento čas v daném kontextu. Mezi tato příslovce spadá například: *hoy*, *esta mañana*, *todavía*, *ya* a další. Ve většině španělsky mluvících států Latinské Ameriky a i ve Španělsku samotném se tato příslovečná určení pojí právě s předpřítomným časem. Jedná se o státy jako Guatemala, Kuba, Kolumbie, Venezuela a další. Na druhou stranu v některých státech střední a jižní Ameriky, jako jsou Mexiko nebo Argentina, se zmíněné příslovce pojí s časem *pretérito indefinido*, jelikož mluvčí uvnitř zmíněného časového úseku nachází další, byť menší a uzavřený časový interval.

Výjimka z použití příslovcí *hoy*, *esta mañana* ve spojení s časem *pretérito indefinido* se objevuje také na území Venezuely, ale pouze v ojedinělých situacích. Tyto situace závisejí na emočním rozpoložení mluvčího. Pokud mluvčí hovoří o určité události, která pro něj byla významná a která jej svým obsahem ovlivnila, dochází k posunutí obou časů (*pretérito perfecto* a *pretérito indefinido*) na stejnou časovou úroveň.

Tento minulý čas se ve zvláštních případech může odkazovat také na budoucnost, a to nahrazuje-li v kontextu svým významem *futuro compuesto*. S tímto lingvistickým jevem se můžeme setkat jak na území Španělska, tak v Latinské Americe.

Vzhledem k tomu, že je minulý čas *pretérito perfecto* představován jako čas neukončený a sahající až k hranicím přítomnosti, někteří lingvisté jej řadí do skupiny časů přítomných nikoli minulých. Dle mého názoru je toto tvrzení sporné, poněvadž ne ve všech španělsky mluvících státech je považován za neukončený slovesný čas.

Druhým nejčastěji používaným minulým časem je *pretérito indefinido*. Vyjadřuje minulý jednorázový děj, který započal a byl ukončen v minulosti. Používá se hlavně při popisu chronologických událostí, kdy nám představuje nově vzniklé události, které jsou součástí vypravovaného příběhu.

Pretérito indefinido a *pretérito imperfecto* se pojí s určitými slovesy, která se zpravidla používají buď s jedním, nebo druhým časem, a to za předpokladu správného významového použití v kontextu mluvčího. Pokud dojde k významově odlišné interpretaci, mohou se daná slovesa propojit s jiným časem minulým.

Stejně jako u minulého času, kterým je *pretérito perfecto*, tak i *pretérito indefinido* může vyjadřovat jiný čas než jen minulý. V některých případech se tento minulý čas užívá také pro předpovězení bezprostředně se blížící budoucnosti.

Na území Venezuely se *pretérito indefinido* používá za stejných podmínek jako na území Iberského poloostrova. Ve většině latinskoamerických států převažuje použití času *pretérito indefinido* nad užívání času *pretérito perfecto*. Výjimkou je pouze Bolívie, kde *pretérito perfecto* zaujímá širší škálu užití než *pretérito indefinido*.

Dalším hojně užívaným minulým časem je *pretérito imperfecto*. Tento minulý čas představuje děje, které se odehrávaly, opakovaly a nebyly ukončeny v minulosti, ale nedosahují až k hranicím přítomnosti, na rozdíl u času *pretérito perfecto*. S časem imperfektum se můžeme setkat především ve vypravování, kde se tento čas používá pro popis osob, líčení charakteristik a vlastností, opakujících se situací. Současně je užíván při vyjadřování zdvořilostních frází.

Posledním neméně důležitým minulým časem je *pretérito pluscuamperfecto*, který se používá pro vyjadřování dějů, které se staly před jiným dějem minulým.

Jedná se o slovesný čas, se kterým se setkáváme převážně ve vedlejších větách, zejména podmínkový, či při nepřímé řeči.

5. Praktická část

V praktické části bakalářské práce zaměřené na práci s korpusem Španělské královské akademie, korpusem CREA a CORPES XXI, budu pracovat s maximem 200 příkladů vyextrahovaných z uvedených korpusek. Pokud se stane, že bude počet příkladů nižší než 200, bude to z toho důvodu, že celkové množství nabízených dat v korpusech je menší než 200. Zjišťovala jsem výskyt adverbii ve spojení s minulými časy v literatuře a žurnalistice. Údaje jsou zobrazené v grafech.

V oblasti zaměřené na žurnalistiku, jsou jednotlivé nalezené příklady rozděleny podle témat, v jakých se daná spojení nejvíce vyskytují, ať už se jedná o novinové články nebo časopisy. Grafy týkající se dat vyskytujících se ve venezuelské literatuře představují počet výskytů jednotlivých minulých časů napříč celou literární tvorbou.

Korpus CREA nabízí několik sekcí, ze kterých jsem si vybrala tři, konkrétně: *libros*, *periódicos* a *revistas*. Počet výskytů příslovce ve spojení s minulými časy je zobrazen ve třech grafech, kdy každý představuje jednu z uvedených oblastí. Oproti tomu korpus CORPES XXI sloučil *revistas* a *periódicos* do jedné kategorie, proto při zobrazování výskytů v jednotlivých oblastech, jsou vždy pouze dva grafy,

První kapitola praktické části popisuje počet výskytů jednotlivých adverbii času, která se podle teoretické části spojují s příslušným minulým časem na území Venezuely. Avšak může se stát, že dané adverbium se bude vyskytovat i s jiným minulým časem, než je pro něj obvyklé. Proto zaznamenám, jaká adverbia se pojí s jakými minulými časy nejčastěji a v jakých tématech se vyskytují právě buď s typickým minulým časem anebo s jiným.

V oblasti zaměřené na literární tvorbu se nebudu zabývat jednotlivými žánry, ale zaměřím se na počet jednotlivých minulých časů ve spojení s danými příslovci. V ostatních sekcích psané tvorby zahrnující novinové články a časopisy se budu věnovat nejen počtu výskytů minulého času s adverbium, ale zároveň se pokusím zachytit, v jakých tématech se tato spojení nejvíce vyskytují, a pokusím se zdůvodnit, proč tomu tak je.

Jak již bylo uvedeno, budu pracovat s korpusem CREA a CORPES XXI, ve kterých budu porovnávat počty výskytů jednotlivých zanalyzovaných příkladů.

Příslovečná určení, která jsem si vybrala pro tuto část, jsou ta následující: *hoy*, *todavía*, *nunca*, *ayer*, *anoche*. Cílem výběru adverbii bylo, aby minimálně dvě byla vždy spjata s typickým minulým časem.

5.1. První kapitola praktické části

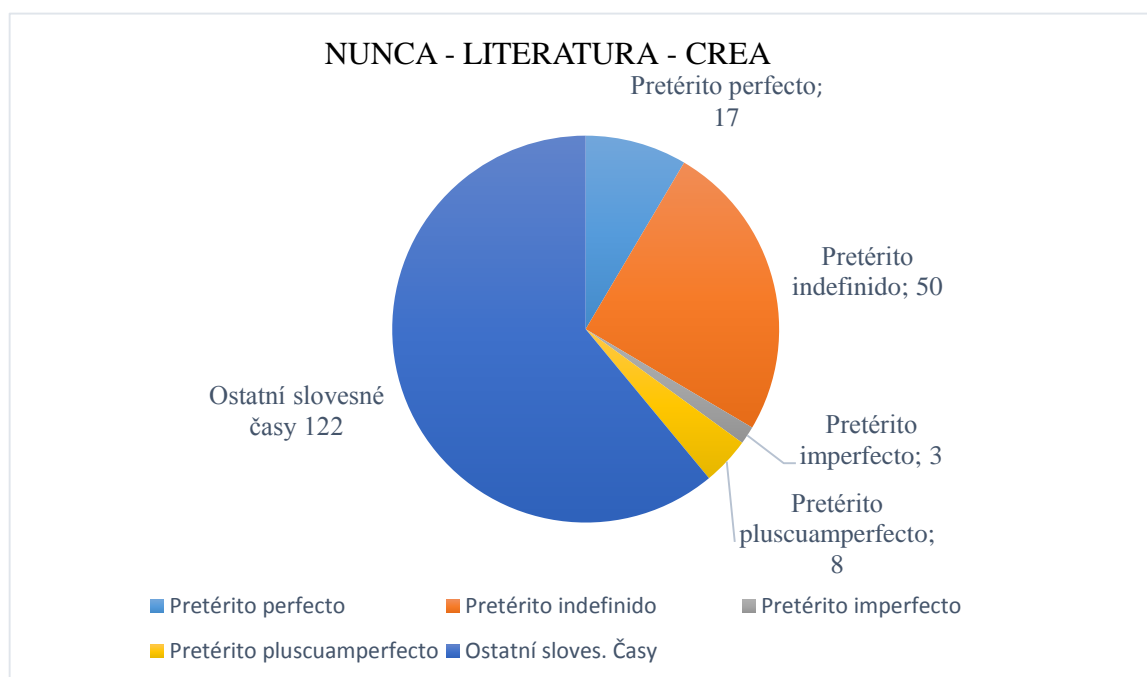
5.1.1. Adverbium *NUNCA*

5.1.1.1. Korpus CREA

- Literární tvorba

Korpus CREA³³ nabízí přes 900 výskytů adverbia *nunca* ve spojení se slovesnými časy. Pro analýzu adverbia *nunca* s minulými časy jsem vycházela z 200 příkladů. Nejčastěji se vyskytujícím minulým časem bylo *pretérito indefinido*, které představuje čtvrtinu nabízených výsledků. Oproti předpřítomnému času, který se většinou používá s tímto adverbiem, se v literární tvorbě spojení objevilo pouze v 17 příkladech. Zbylé minulé časy: *pretérito imperfecto* a *pluscuamperfecto* se objevily pouze v několika výskytech. Zbylé příklady se objevily s jinými slovesnými časy.

Ostatní slovesné časy nebyly zpracovány, protože dle mého názoru, by se jednalo o téma pro samostatnou analýzu.



³³ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]
Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

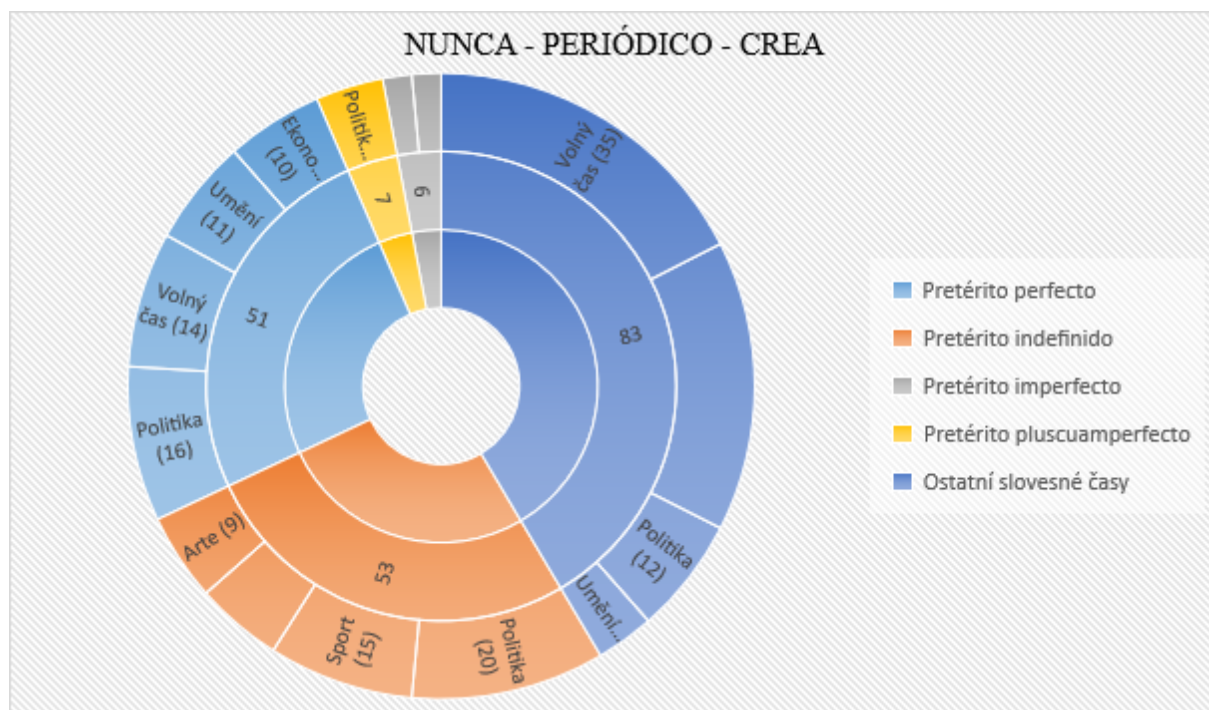
- **Novinové články**

V žurnalistickém stylu se setkáváme s použitím příslovce *nunca* také ve větším množství případů v kolokaci s minulým ukončeným časem, naproti tomu v beletrii, se toto příslovce hojně vyskytuje i s předpřítomným časem, a to skoro v jedné čtvrtině předložených a zkoumaných příkladů.

Použití adverbia *nunca* se zbylými minulými časy, jako je *pretérito imperfecto* a *pluscuamperfecto*, je v novinových člancích minimální.

Nejčastější zastoupená témata v novinářině, se týkají především politiky, ekonomie, volného času, soudnictví a umění. U minulého času ukončeného jsou také nejvíce zastoupena témata z politiky, ekonomie, dále pak sportu, soudnictví a umění.

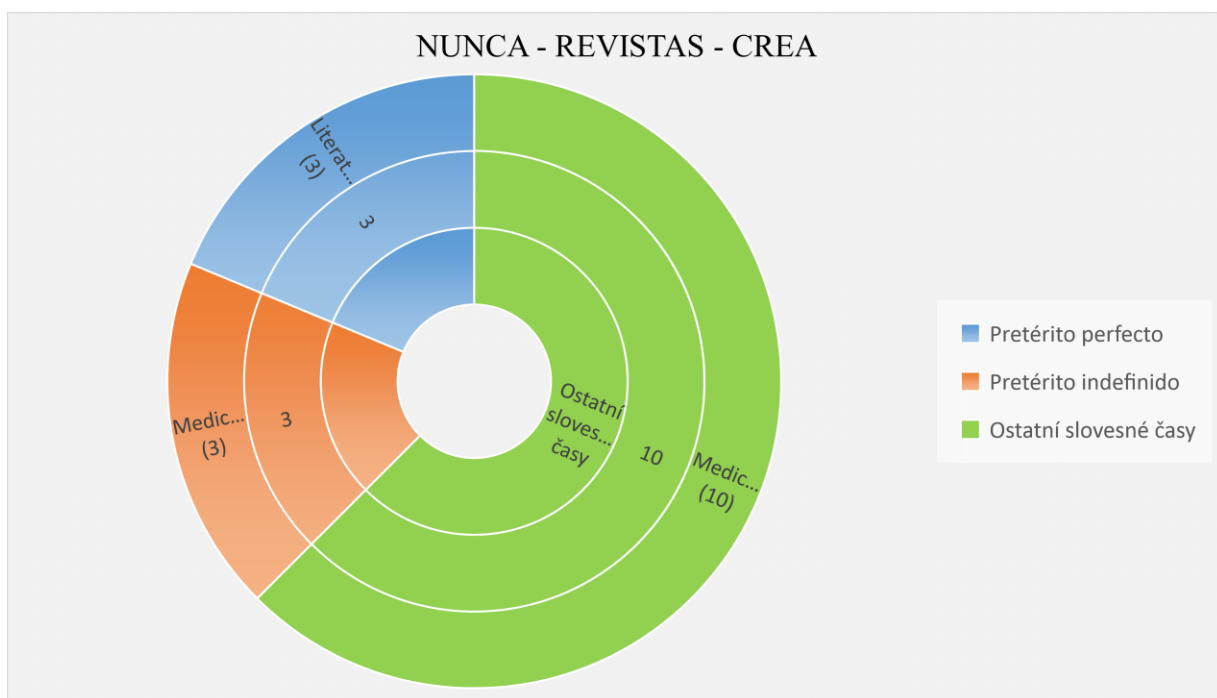
Příklady byly vyhledávány v korpusu CREA³⁴, z 200 vybraných textů se v 82 případech objevovaly jiné časy, než časy minulé.



³⁴ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019] Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

- Časopisy

Pokud jde o výskyt minulých časů ve spojení s adverbium *nunca*, korpus CREA³⁵ nabízí pouze 16 příkladů vyskytujících se ve 12 dokumentech. Jedná se o časopisy zaměřené především na literaturu, medicínu a kulturu. Stejně jako v beletrii a novinářině, i ve venezuelských časopisech se v nejvíce výskytech objevuje *pretérito perfecto* a *pretérito indefinido*. Oba dva časy jsou zastoupeny třemi příklady. *Pretérito perfecto* se ve spojení s *nunca* nejvíce objevuje v literárních časopisech, zatímco *pretérito indefinido* se užívá více v publikacích týkajících se lékařství. Zbylé minulé časy nebyly zastoupeny ani jedním příkladem.



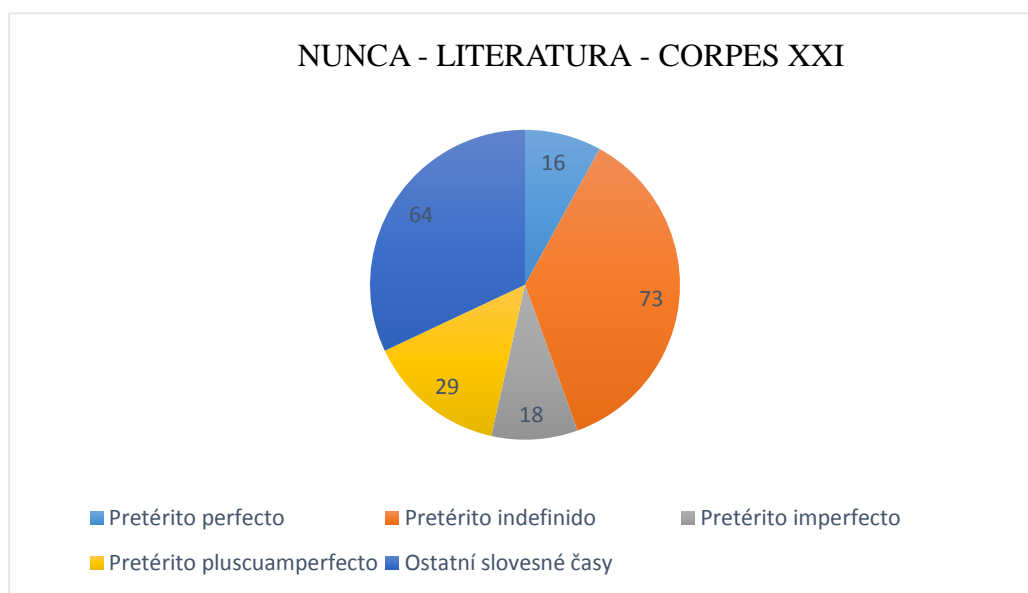
³⁵ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

5.1.1.2. Korpus CORPES XXI

- **Literatura**

V korpusu CORPES XXI³⁶ se setkáváme s více než 3000 výskyty adverbia *nunca* ve venezuelské literární tvorbě. Stejně jako u ostatních oblastí i v tomto případě jsem pracovala s maximem 200 příkladů. Nejvíce užití adverbia *nunca* bylo s minulým časem ukončeným, stejně jako v korpusu CREA. Druhým nejčastěji používaným časem bylo *pretérito pluscuamperfecto*, které se objevilo v 29 výskytech. Zbylé minulé časy byly užity v menším počtu příkladů.

Podle několika hispánských lingvistů (jako je například J. Králová³⁷), se adverbium *nunca* ve většině případů používá ve spojitosti s předpřítomným časem, poněvadž odkazuje na časový údaj, který kolísá mezi minulostí a potencionální změnou v budoucnosti. Nejedná se ale o typické adverbium, které se výhradně užívá jen s tímto slovesným časem. Je možné jej použít v jakémkoli slovesném čase a kontextu.



³⁶ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [15.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

³⁷ DEKANOVÁ, Alena. CHACÓN GIL, Pablo. KRÁLOVÁ, Jana. KUBCOVÁ, Milada. (2008: str. 76)

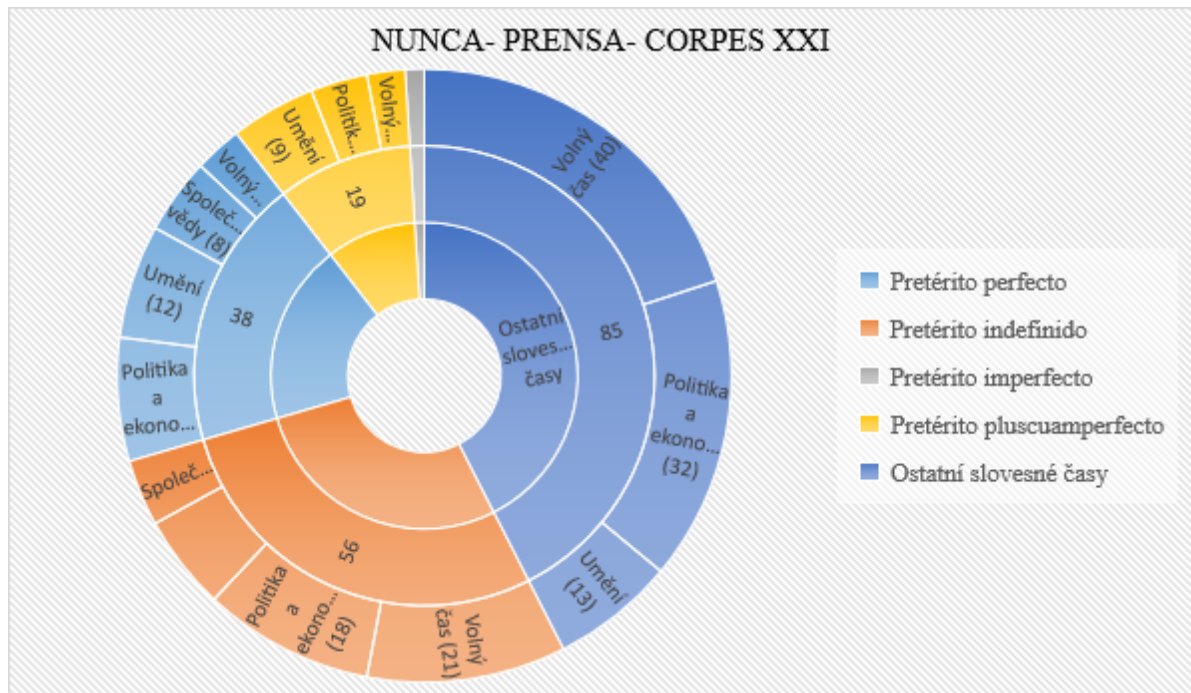
- **Tisk**

Porovnáme-li užívání adverbia *nunca* a minulých časů dle španělského korpusu CORPES XXI a korpusu CREA zjistíme, že výsledky se podobají. V korpusu CORPES XXI je více zastoupeno *pretérito indefinido* ve spojení s adverbiem *nunca*. Nejvíce se toto spojení vyskytuje také v novinových článcích zaměřených na téma volného času, politiky, společenských věd či umění.

Pretérito perfecto zde v tomto případě není tolik zastoupeno jako v korpusu CREA. Jeho celkový výskyt nedosahuje ani k jedné čtvrtině. V korpusu CORPES XXI³⁸ je zastoupen pouze 32 výskyty, které se, stejně jako v případě ukončeného minulého času, nejvíce objevují v novinových titulcích týkajících se politiky, volného času, umění a sociálních věd.

Zbylé minulé časy se v novinových článcích příliš často neobjevují.

Pretérito imperfecto bylo použito jen ve dvou článcích zaměřených na soudní spravedlnost. U předminulého času bylo výskytů nalezeno o polovinu méně než u předchozího slovesného času. Témata, ve kterých byl použit tento minulý čas, jsou zaměřena na politiku, umění, společenské vědy a volný čas. Lze tedy říci, že pokud se jedná o novinové články, hojně



³⁸ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* [15.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>

užívanými časy jsou jak *pretérito perfecto*, tak *pretérito indefinido*. Oba časy jsou hojně užívány s adverbium *nunca*, a to převážně v textech zaměřených na odborná témata, jako jsou ta z politického prostředí, kulturního světa či ekonomie.

5.1.1.3. Shrnutí adverbium *nunca*

Korpus CORPES XXI bohužel nenabízí možnost vyhledávání příkladů z venezuelských časopisů jako samostatné kategorie. Proto srovnání výskytů v korpusu CORPES XXI není možné.

Podle informací zjištěných z několika různých psaných zdrojů lze říci, že adverbium *nunca* je ve Venezuele spíše používáno ve spojitosti s ukončeným minulým časem, a to jak v žurnalistice, tak v literární tvorbě. Je tedy pravděpodobné, že jej venezuelští autoři vnímají jako časový interval, který se nikdy nestal, a proto jej přiřazují k ukončenému minulému času. Nicméně dle mého názoru vždy záleží na kontextu a na samotném autorovi, ke kterému času se přikloní a jehož prostřednictvím vyjádří své myšlenky.

V sekundární literatuře jsem se s dílčím závěrem, že adverbium *nunca* se výhradně pojí s časem *pretérito indefinido*, nesetkala. Někteří lingvisté (jako například F. Matte Bonn) se zaměřují na užití tohoto adverbium, nicméně nepotvrzují, že by se *nunca* používalo pouze s ukončeným minulým časem. Vzhledem k malému počtu zanalyzovaných příkladů v této kapitole praktické části, nelze výsledky analýzy zevšeobecnit. Prozkoumané příklady mohly posloužit jako podklad pro další podobně zaměřené analýzy.

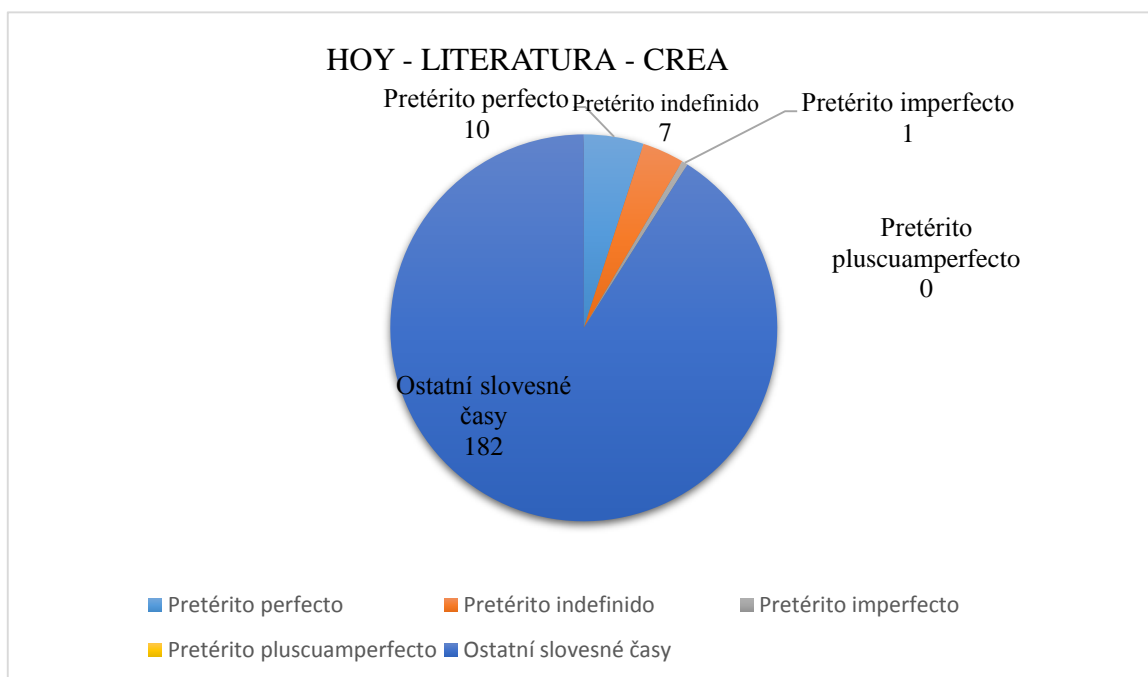
5.1.2. Adverbium *HOY*

5.1.2.1. Korpus CREA

- Literární tvorba

Pokud jde o adverbium *hoy* v sekci literatury v korpusu CREA³⁹, je k dispozici 773 případů ve 43 dokumentech. Do své praktické části jsem vybrala 200 příkladů z korpusu CREA. Adverbium *hoy* se ve spojení s minulými časy vyskytovalo pouze ve 20 příkladech. Nejčastější výskyt byl s předpřítomným časem, a to v deseti případech.

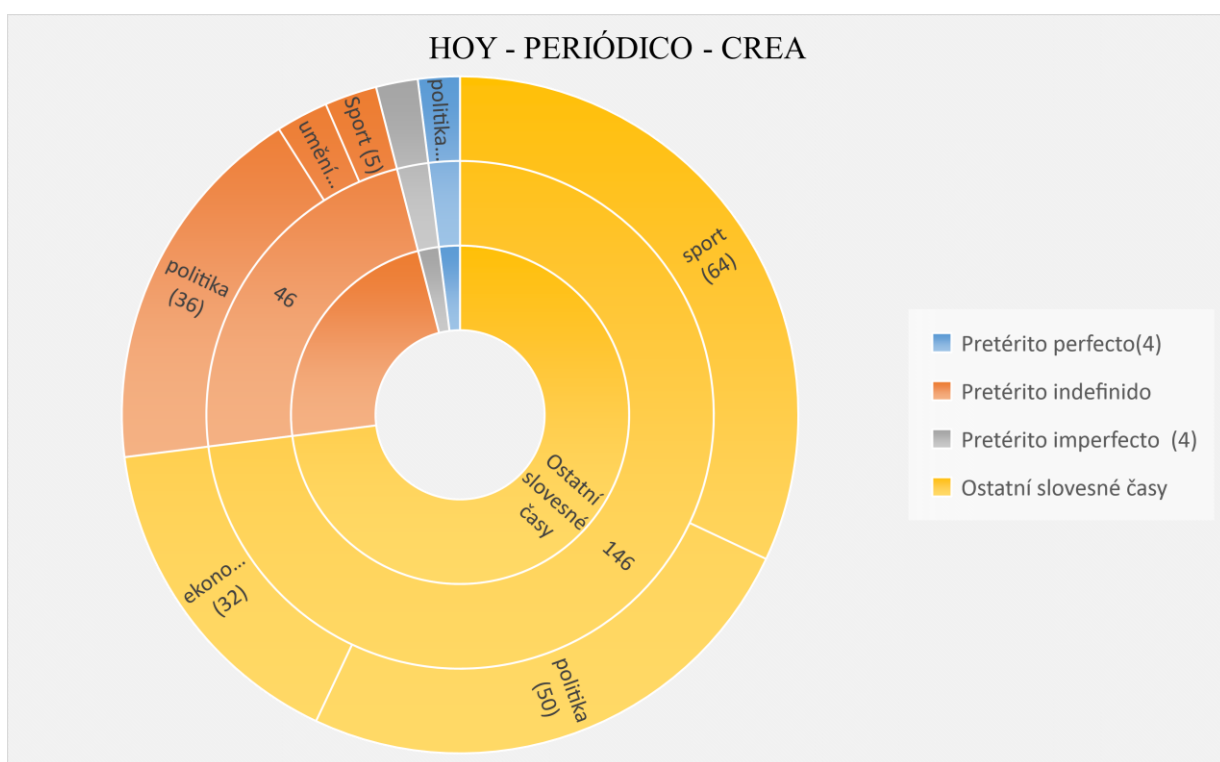
Druhým nejčastěji vyhledávaným minulým časem bylo *pretérito indefinido*, které se v korpusu vyskytovalo pouze v sedmi příkladech. Zbýlé minulé časy bohužel byly zaznamenány pouze v jednom případě.



³⁹ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

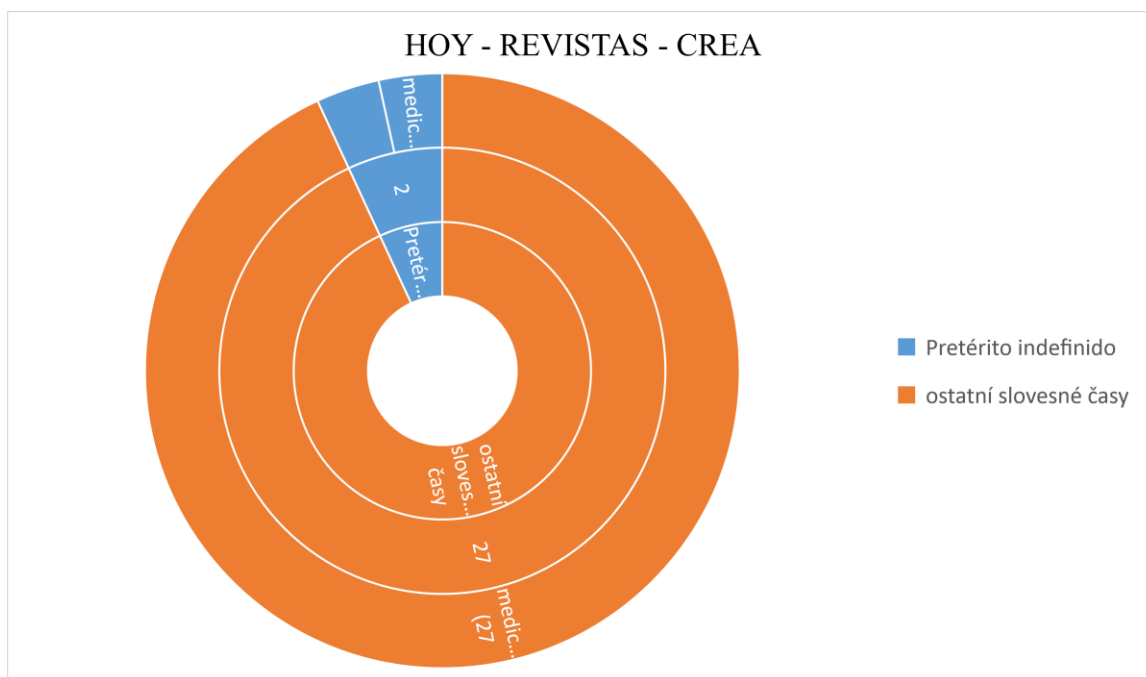
- **Novinové články**

Pro analýzu novinových článků ve venezuelském tisku, je v korpusu CREA k dispozici přes 1 500 příkladů zachycených v 952 dokumentech, které nabízejí spojení adverbia *hoy* s různými časy španělského jazyka. Spojení týkající se minulých časů, jsou ve vzorku 200 příkladů použita v 54 případech. Nejvíce nalezených příkladů v této sekci náleží ukončenému minulému času, který se vyskytuje ve člancích zaměřených na politickou situaci a dále pak na sport. Ostatní minulé časy se s tímto spojením vyskytují v novinových člancích jen zřídka.



- **Časopisy**

V korpusu španělské královské akademie CREA⁴⁰ se ve venezuelských časopisech nevyskytuje mnoho příkladů adverbia *hoy* ve spojení s minulými časy, bylo zjištěno pouhých 29 výskytů ve dvaceti dokumentech. Větší množství zaznamenaných příkladů je spojeno s jinými časy než minulými. *Pretérito indefinido* je obsaženo pouze ve dvou příkladech. Jeden, který se týká umění a druhý, jež je zaměřený na odvětví medicíny. Ostatní minulé časy nebyly v této kategorii zaznamenány.



⁴⁰ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

5.1.2.2. Korpus CORPES XXI

- **Literatura**

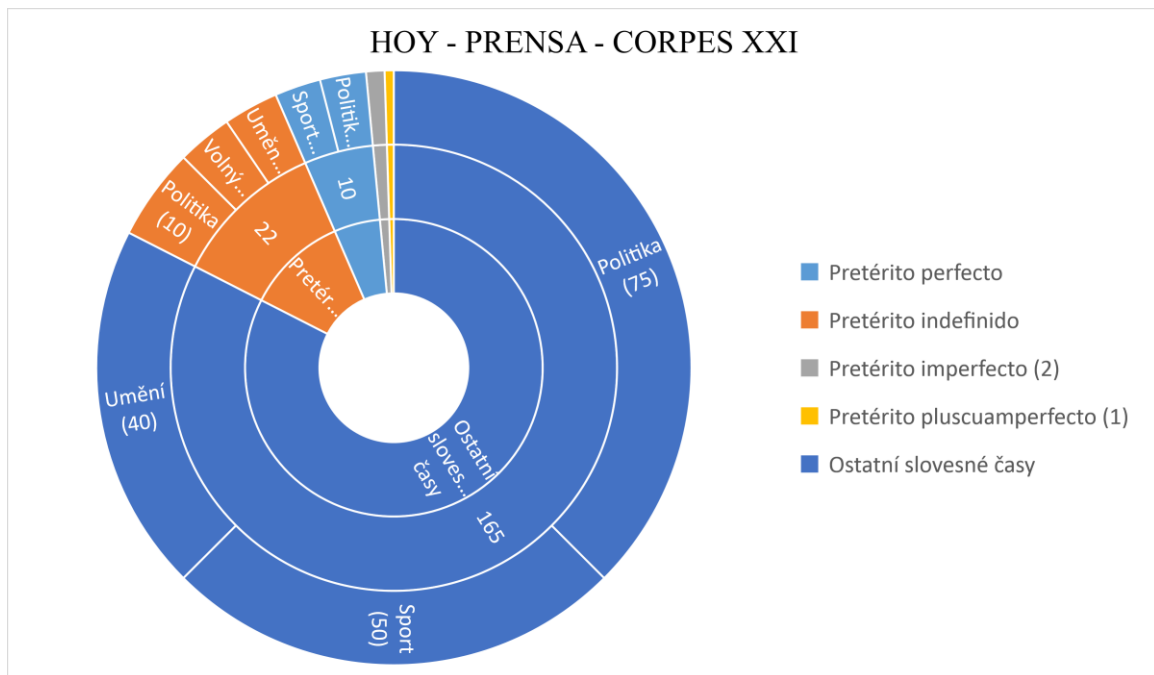
V porovnání se stejnou sekci venezuelské literární tvorby, se v korpusu CORPES XXI⁴¹ objevuje více případů spojení adverbia *hoy* s předpřítomným časem, a to v patnácti případech. *Pretérito indefinido*, *imperfecto* a *pluscuamperfecto* jsou zastoupeny pouze několika příklady. Celkový výskyt adverbia *hoy* je v korpusu CORPES XXI okolo 1 800 příkladů v 334 textech. Stejně jako u korpusu CREA i zde jsem pracovala pouze s 200 příklady.



⁴¹ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

- **Tisk**

Korpus CORPES XXI⁴² nabízí oproti korpusu CREA přes 4000 příkladů nacházejících se ve více než 3000 dokumentech I zde je adverbium *hoy* více spojováno s minulým časem, kterým je *pretérito indefinido*, a to v celkových 22 příkladech. *Pretérito perfecto* je zde zastoupeno deseti příklady, *pretérito imperfecto* dvěma a *pluscuamperfecto* pouze jedním. Většina příkladů týkajících se předpřítomného a ukončeného minulého času, je získána z novinových článků zaměřených na politické vědy, sociální vědy, umění a volný čas.



⁴² Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

5.1.2.3. Shrnutí adverbia *hoy*

Podle teoretické části (viz kapitola 1.1.1.) je adverbium *hoy* prototypem příslovce, které se užívá s předpřítomným časem, neboť představuje časový interval sahající k hranicím přítomného času, který je součástí momentálního dění.

Z prozkoumaných příkladů z obou korpusů vyplývá, že toto adverbium je s tímto slovesným časem spojováno především ve venezuelské literární tvorbě.

V žurnalistice je příslovce *hoy* spojováno spíše s minulým časem ukončeným, zejména ve článcích zaměřených na politiku, umění, volný čas a společenské vědy. Pokud se *hoy* pojí s ukončeným minulým časem, znamená to, že je toto adverbium chápáno jako ukončený časový údaj, tudíž nepatří mezi indikátory přítomnosti. Dle mého názoru se může jednat o jev, při kterém Venezuelci spojují adverbium *hoy* s časovým intervalem, který je součástí jiného časového úseku, a proto jej považují za minulost, která nesáhá k hranicím přítomného okamžiku.

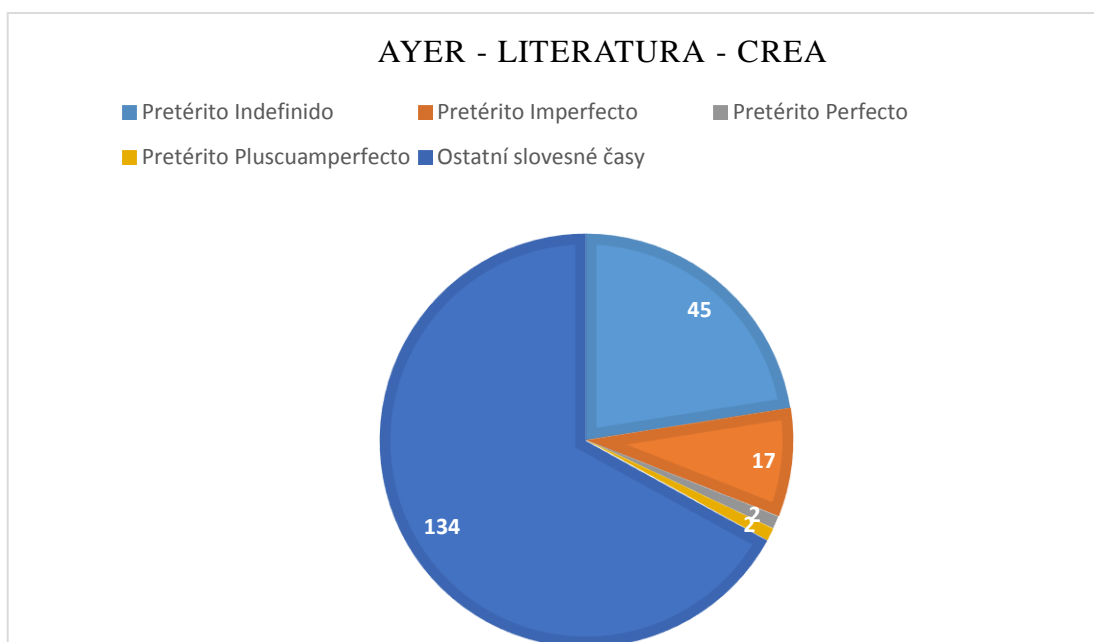
5.1.3. Adverbium *AYER*

5.1.3.1. Korpus CREA

- Literární tvorba

Stejně jako u ostatních kategorií i v tomto případě, pokud je to možné, vycházím z maxima 200 příkladů.

Adverbium *ayer* se v korpusu CREA⁴³ v sekci literatury vyskytuje v celkovém počtu 105 příkladů ve 30 dokumentech. Nejvíce nalezených a zanalyzovaných výskytů se pojí s ukončeným minulým časem, a to ve 45 případech. S ostatními minulými časy se *ayer* objevuje také, ale ne v tak velkém množství jako u tohoto minulého času. Například *pretérito pluscuamperfecto* bylo nalezeno jen ve dvou příkladech, ve kterých se jednalo o nepřímou řeč, zatímco s minulým časem opisným se příslovce *ayer* objevilo v sedmnácti příkladech, ve kterých se jednalo zpravidla o popis děje uvnitř časového úseku odkazujícího na předešlý den.



⁴³ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

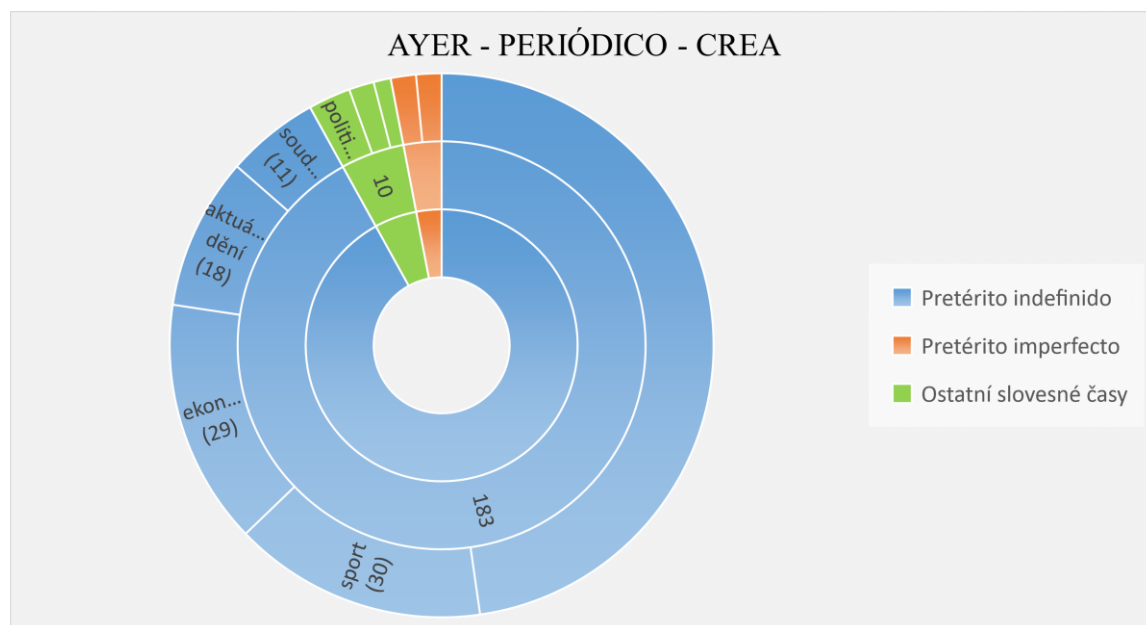
- **Novinové články**

Jak je patrné z počtu zaznamenaných a dostupných dokumentů v korpusu CREA⁴⁴, je adverbium *ayer* velice často používaným příslovcem u minulých časů. Stejně jako u ostatních adverbii i u tohoto adverbia pracuji pouze s 200 výskyty. Podle informací převzatých z teoretické části se adverbium *ayer* nejčastěji vyskytuje ve spojení s minulým časem ukončeným (viz kapitola 1.1.2.), zřídka se ale může objevit i s minulým časem opisným. V tomto případě je nejvíce výskytů zaznamenáno s časy *pretérito indefinido* a *imperfecto*. S časem imperfektum jsem našla pouze příkladů šest. S ostatními minulými časy se toto adverbium objevilo pouze jednou, a to ve spojení s předminulým časem, kde se jednalo o nepřímou řeč.

Zbylé výskyty byly spojeny s jinými slovesnými časy nebo představovaly nevětné celky.

U *pretérito indefinido* se příslovce *ayer* objevovalo nejčastěji v tématech zaměřených na politické vědy, sport, ekonomii, soudnictví a aktuální dění, které zachycuje události z let 1989 až 1997 na území Venezuely.

Pretérito imperfecto se objevilo pouze několikrát, a to stejně jako *pretérito indefinido* nejvíce ve člancích zaměřených na politické vědy a aktuální dění z let 1996 až 1998 ve Venezuele.



⁴⁴ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

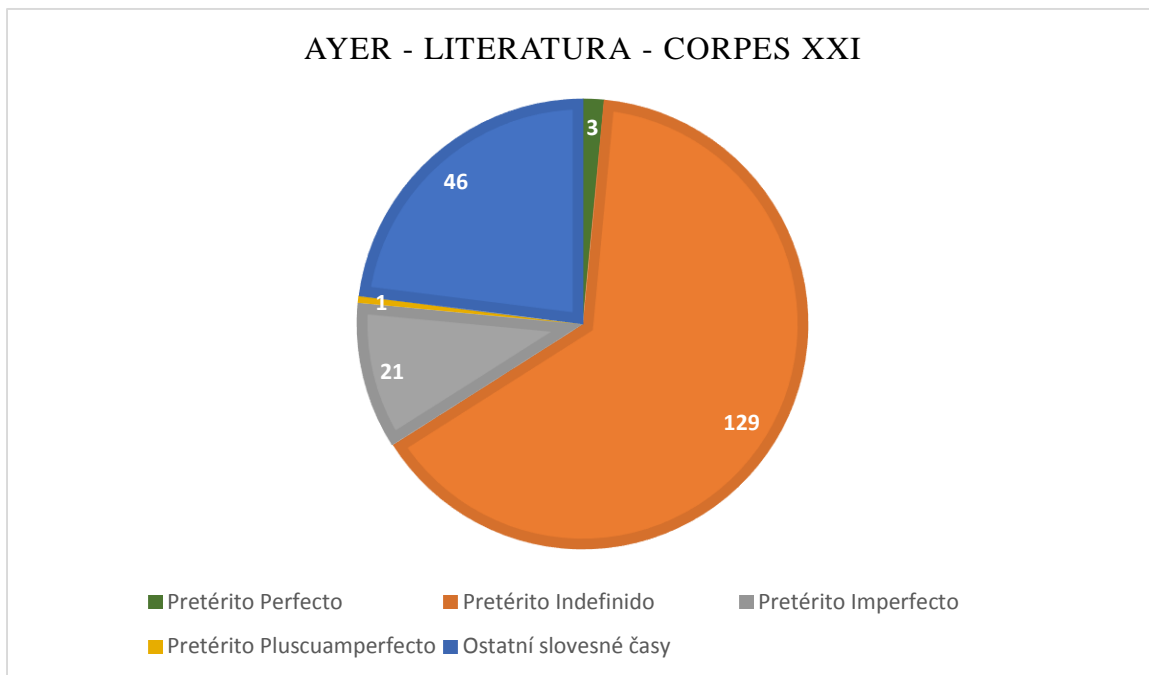
- **Časopisy**

V korpusu CREA⁴⁵ se v oblasti venezuelských časopisů ve spojení adverbia *ayer* a slovesného času vyskytuje pouze jeden příklad. Bohužel slovesný čas, se kterým je toto adverbium spojeno, nespadá do minulých časů.

5.1.3.2. Korpus CORPES XXI

- **Literatura**

Stejně jako v korpusu CREA ani v korpusu CORPES XXI⁴⁶ není mnoho příkladů zachycující spojení adverbia *ayer* s minulými časy. Výjimkou je oblast literatury v korpusu CORPES XXI, kde je více než 300 příkladů. Nejvíce příkladů *ayer* bylo ve spojení minulými časy, mezi které se řadí *pretérito indefinido* a *imperfecto*. *Pretérito perfecto* bylo zaznamenáno jen ve třech příkladech a *pretérito pluscuamperfecto* pouze v jednom. Přítomnost adverbia *ayer* ve společnosti minulého času popisného bylo zaměřeno převážně na popis okolností děje.



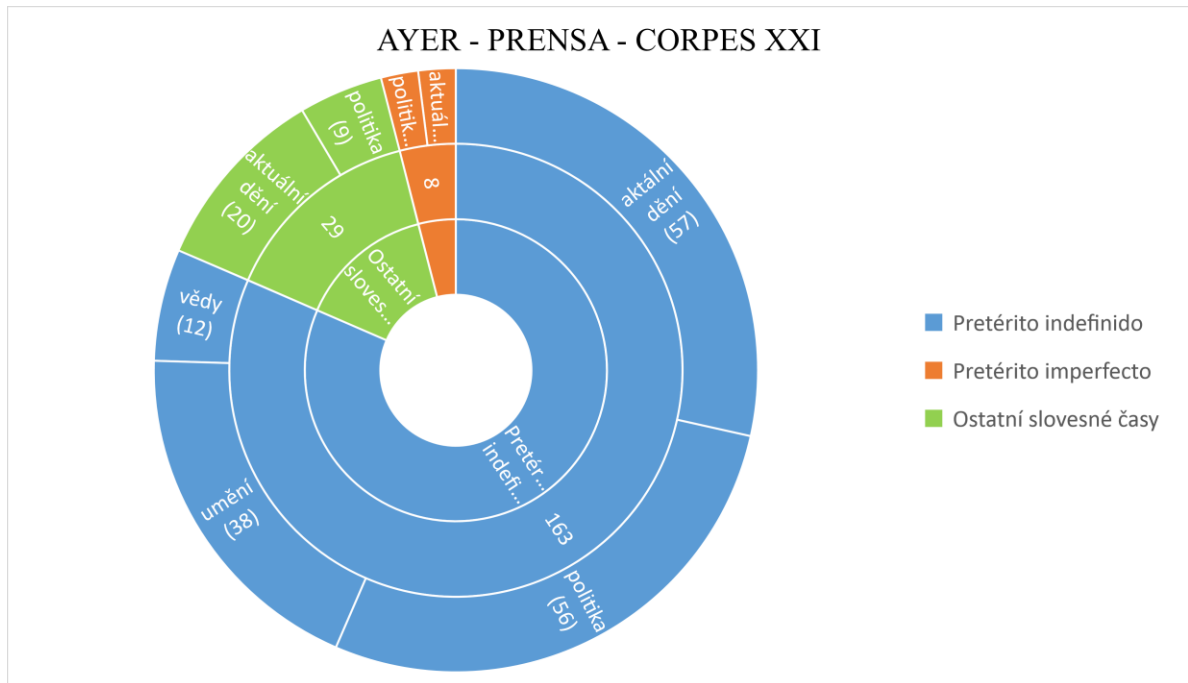
⁴⁵ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

⁴⁶ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

- **Tisk**

Také v korpusu CORPES XXI⁴⁷ je k dispozici více než 2000 dokumentů obsahujících přes 3000 výskytů týkajících se adverbia *ayer* ve venezuelském tisku. S minulými časy se v této sekci *ayer* objevuje nejvíce s minulým časem ukončeným, a to ve 163 výskytech, dále pak s opisným minulým časem, jenž se objevil pouze osmkrát a v neposlední řadě také s předminulým časem, který je zastoupen pouze dvěma výskyty. *Pretérito perfecto* nebylo nalezeno ani v jednom příkladu ve spojení s tímto příslovcem času.

Pokud jde o témata, ve kterých se nejvíce objevovalo spojení právě adverbia *ayer* se skončeným minulým časem, stejně jako v korpusu CREA, nejvíce témat se týká politických věd, umění a aktuálního dění, které je v korpusu CORPES XXI datováno k roku 2001. U ostatních minulých časů se *ayer* objevovalo také ve spojitosti s tématy zaměřenými na aktuální dění a politickou situaci.



⁴⁷ ⁴⁷ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

5.1.3.3. Shrnutí adverbia *ayer*

Stejně jako je uvedeno v teoretické části a jak uvádí většina hispánských lingvistů, adverbium *ayer* se pojí převážně s ukončeným minulým časem, neboť vyjadřuje skončený časový interval. Podle prozkoumaných oblastí (literatura a tisk) je zřejmé, že ve venezuelské literatuře se adverbium *ayer* objevuje ve spojení s *pretérito perfecto* pouze minimálně. V jednom příkladu je stěžejním příslovcem *ayer*, proto lze předpokládat, že autor, který spojil *pretérito perfecto* právě s indikátorem ukončeného minulé času, považuje *perfecto* za ukončený minulý čas, ačkoli většina venezuelských spisovatelů či lingvistů jej popisuje jako čas, ve němž probíhají děje, které dosahují až k přítomnosti, tudíž se nejedná o ukončený děj. Na následujícím příkladu je demonstrováno uvedené tvrzení: *Ayer no he podido escribir ni una línea pero te he imaginado todo el día buscando una postal hermosa para ilustrar tu bienestar y mi recuerdo durante este tránsito tan lejos de mí*⁴⁸.

Zbylé dva příklady odkazující na spojení adverbia *ayer* se slovesným časem *pretérito perfecto*, jsou součástí rozvitého popisu děje, který započal v minulosti, ale jehož následky pokračují až do přítomnosti: *La apropiación del producto social excedente por los diferentes grupos de la sociedad ha determinado la lucha de clases como motor de la historia, los explotados de ayer y hoy han buscado salidas a sus penurias en formas violentas o espirituales, racionales o irracionales, que a lo largo del tiempo se han expresado en sistemas de pensamiento utópico o realista*.⁴⁹ Poslední příkladem je věta: *Hoy no he despertado del todo pues desde ayer no he podido dormir. He reproducido ese insomnio tan nuestro, en soledad esta vez*.⁵⁰

⁴⁸ Příklad č. 100, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI*. <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

⁴⁹ Příklad č. 70, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI*. <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

⁵⁰ Příklad č. 99, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI*. <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

Oproti tomu ve venezuelském tisku je adverbium *ayer* používáno převážně s časem *pretérito indefinido* jak v korpusu CREA, tak v korpusu CORPES XXI. Toto zjištění, podtrhuje tezi hispánských lingvistů uvedenou v teoretické části práce, kteří píší, že právě příslovce *ayer* vyjadřuje ukončený časový interval, který se zpravidla pojí s tímto slovesným časem. Jak je ale patrné, *pretérito indefinido* není jediným minulým časem, se kterým je toto adverbium hojně spojováno. Dalším minulým časem je i *pretérito imperfecto*, které se objevuje v několika málo příkladech.

Jedná se především o situace, kde dochází k popisu děje: *El atleta de 19 años, quien hasta la jornada de **ayer** era penúltimo en la clasificación global, con 3.305 puntos, ganó la prueba de pértiga y quedó segundo en la de disco para ascender hasta la segunda plaza general, reseñó Efe.*⁵¹

Také představuje děje, v nichž se příslovce *ayer* nepovažuje za primární časový interval, tudíž se *pretérito imperfecto* vztahuje k jinému příslovci.

Příkladem je následující věta: *El alcalde, mientras se preparaba **ayer** en la tarde para asistir a una misa por los caídos del 11-A, desmintió cualquier participación de la Policía de Baruta durante los sucesos del 11-A.*⁵²

⁵¹ Příklad č. 148, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI*. <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

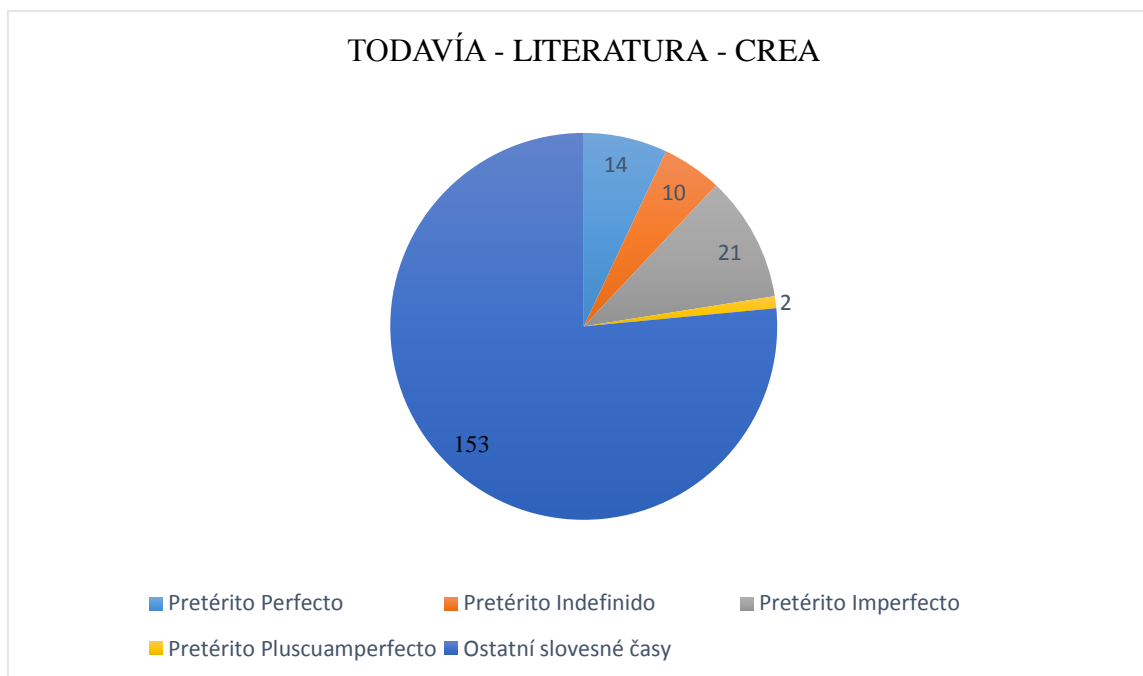
⁵² Příklad č. 89, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI*. <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

5.1.4. Adverbium *TODAVÍA*

5.1.4.1. Korpus CREA

- Literární tvorba

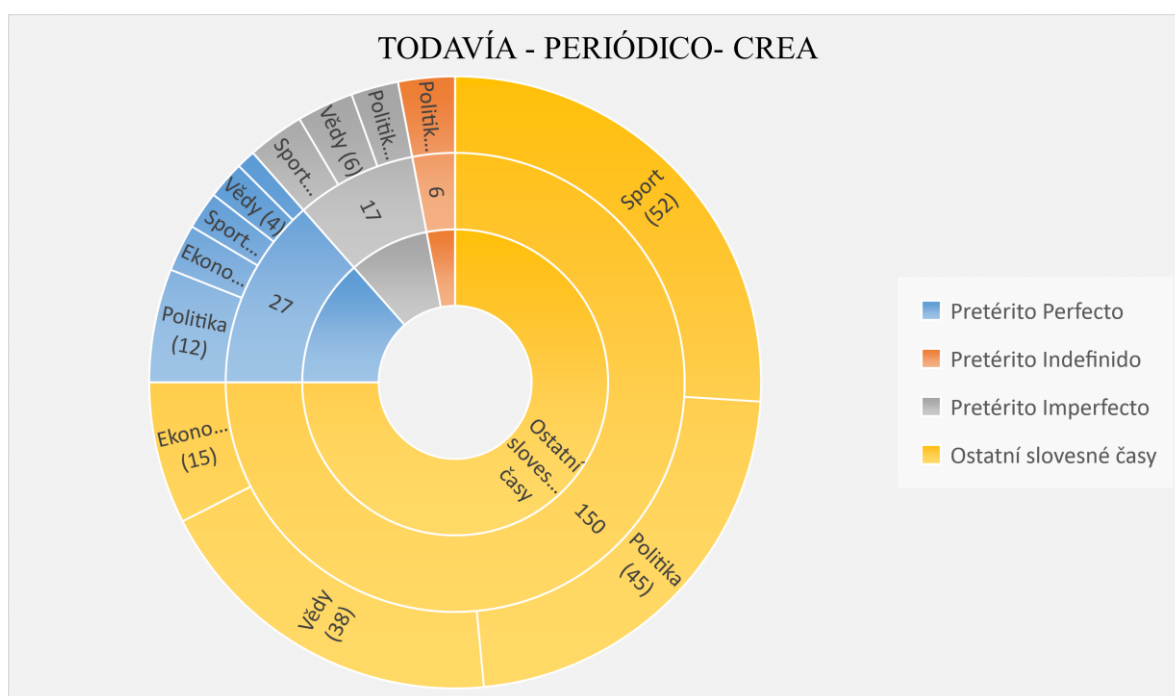
V korpusu CREA⁵³ se setkáváme s více jak 600 příklady, ve kterých se vyskytuje příslovce *todavía*, avšak i u tohoto slova jsem pracovala jen s 200 příklady. Příslovce *todavía* je indikátorem, který se zpravidla užívá spolu s časem *pretérito perfecto* či *pluscuamperfecto*, ale zároveň se může objevit i ve spojení s jinými časy. V oblasti literární tvorby se v korpusu CREA *todavía* objevuje převážně s *pretérito perfecto*, *indefinido* a *imperfecto*. Dalo by se říci, že i podle teoretické části se toto příslovce objevuje ve většině případů v dějích, které nejsou považovány za ukončené.



⁵³ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

- **Novinové články**

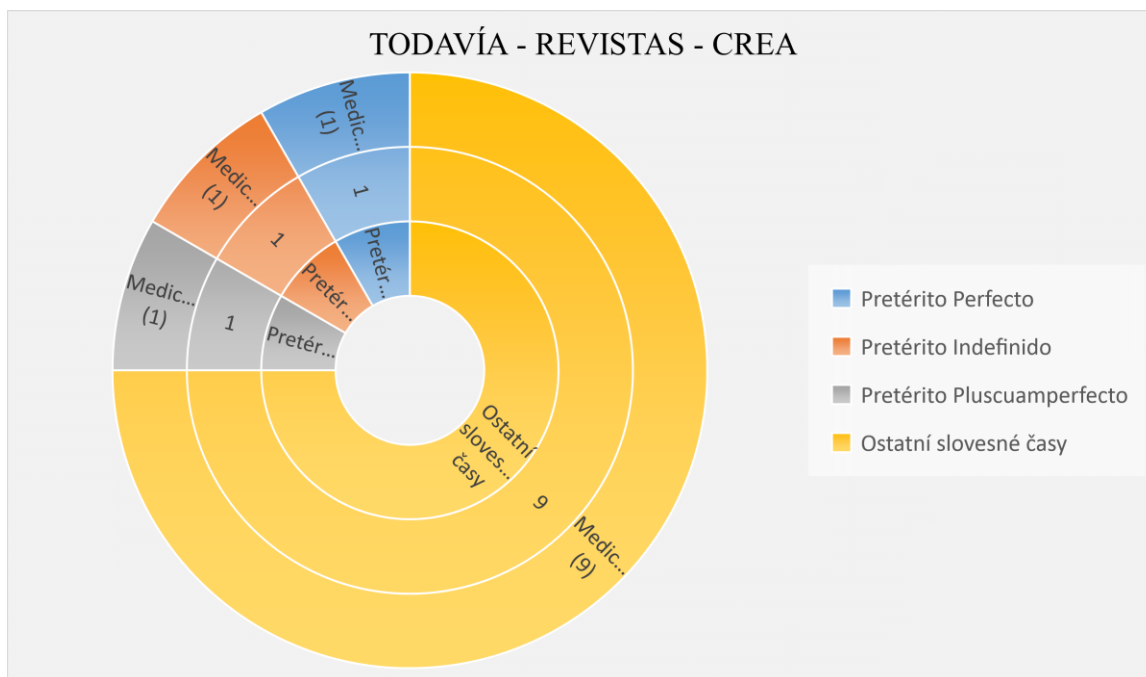
Korpus CREA⁵⁴ nabízí okolo 300 výskytů příslovce *todavía* ve skoro stejném počtu dostupných novinových článků. Oproti literární tvorbě, kde bylo nalezeno podobné množství příslovce *todavía* s časem *pretérito perfecto*, *indefinido* a *imperfecto*, se v novinových článcích objevuje *todavía* především ve spojení s časy, kterými jsou *pretérito perfecto* a *imperfecto*. S ostatními minulými časy se vyskytuje pouze zřídka. Témata, která byla nejvíce zastoupena nálezy předpřítomného času a času imperfektum s adverbium *todavía*, jsou zaměřena, stejně jako u ostatních typů adverbii, na politické vědy, ekonomii nebo sport.



⁵⁴ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

- Časopisy

Pokud se jedná o výskyty příslovce *todavía* ve venezuelských časopisech, korpus CREA⁵⁵ nabízí 12 výskytů, ve kterých se pouze ve třech případech objevují minulé časy. Každý z minulých časů, je zastoupen jedním příkladem (s výjimkou času imperfektum). Zbylé minulé časy jsou tedy zastoupeny pouze jedním příkladem. Všechny výskyty pocházejí z lékařských brožur nebo z časopisů.

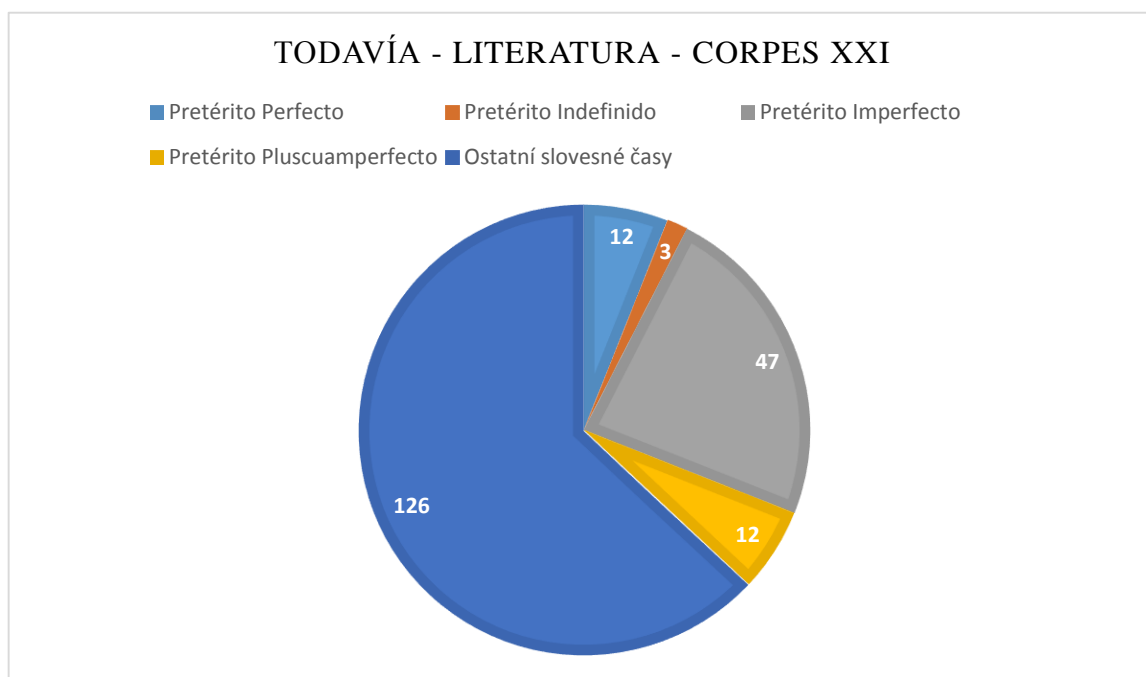


⁵⁵ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

5.1.4.2. Korpus CORPES XXI

- **Literatura**

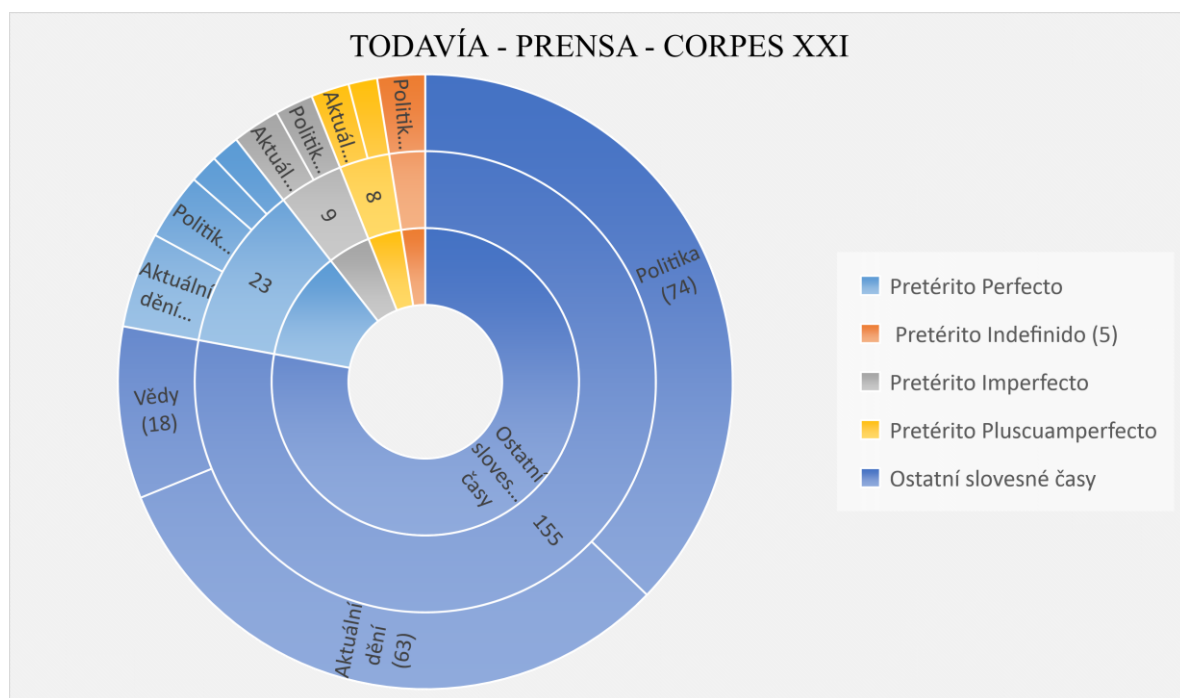
V korpusu CORPES XXI⁵⁶ je k dispozici mnoho dokumentů obsahujících příslovce *todavía*, které se také převážně vyskytuje ve spojení s většinou minulých časů španělského jazyka. Oproti výskytům v korpusu CREA nebylo v korpusu CORPES XXI nalezeno mnoho příkladů znázorňujících spojení ukončeného minulého času a adverbia *todavía*. Vzhledem k velkému počtu zanalyzovaných příkladů týkajících se předpřítomného a předminulého času, dalo by se říct, že právě tato venezuelská literární tvorba potvrzuje tvrzení španělských autorů, a to že, adverbium *todavía* se spíše pojí s neukončenými slovesnými časy. Samozřejmě existují i výjimky, což v podstatě dokazují nálezy v sekci venezuelského tisku.



⁵⁶ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI*. <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

- **Tisk**

Při práci se stejným počtem zanalyzovaných novinových článků v korpusu CORPES XXI⁵⁷, se nejvíce výskytů adverbia *todavía* objevuje ve spojení s minulými časy, mezi které spadají: *pretérito perfecto*, *imperfecto* a *pluscuamperfecto*. *Pretérito indefinido* bylo nalezeno pouze v pěti příkladech. Stejně jako v případě korpusu CREA, nejvíce výskytů tohoto příslovce s předpřítomným časem je obsaženo ve člancích pojednávajících o politice, vědních oborech a aktuálním dění zobrazující události z let 2001 až 2003. U ostatních minulých časů se taktéž nejvíce objevovala témata pojednávající o politice, umění a aktuálním dění.



⁵⁷ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI*. <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

5.1.4.3. Shrnutí adverbia *todavía*

Adverbium *todavía* se podle většiny hispánských lingvistů užívá spolu s časy, kterými jsou *pretérito perfecto* a *pluscuamperfecto*, protože svými vlastnostmi vyjadřuje časový údaj, který ještě nebyl ukončen a může se nadále rozvinout. Zároveň se i dle prozkoumaných výskytů v obou korpusech hojně objevuje ve spojení s minulým časem opisným. Vzhledem k tomu, že i tento minulý čas je charakterizován jako neukončený či opakující se, toto adverbium také podtrhuje jeho vlastnosti v určitém kontextu.

Nicméně, jak je vidět v obou korpusech, *pretérito indefinido* se často objevuje s příslovcem *todavía*, což by se mohlo zdát zajímavé, neboť se jedná o ukončený minulý čas, tudíž toto adverbium nezapadá svými charakteristikami mezi ostatní adverbia užívající se právě s tímto slovesným časem.

Přesto všechno se i v nalezených výskytech v obou korpusech, *todavía* objevovalo i ve spojení s jinými slovesnými časy, proto je pravděpodobné, že důležitou roli vždy hraje i kontext sdělení.

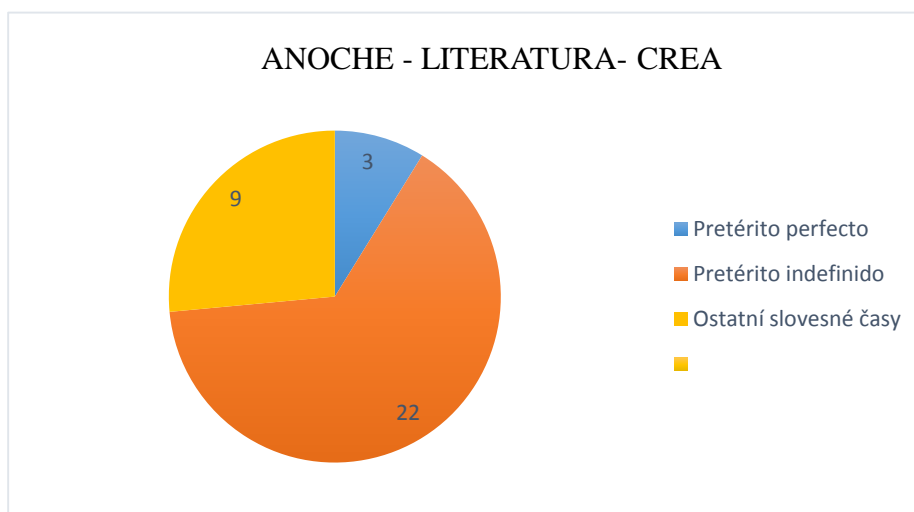
5.1.5. Adverbium *ANOCHE*

5.1.5.1. Korpus CREA

- Literární tvorba

V korpusu CREA⁵⁸ je k dispozici pouze 34 výskytů adverbia *anoche* se slovesnými časy španělského jazyka. Většina výsledků se týká spojení tohoto adverbia a skončeného minulého času. Z ostatních minulých časů je s tímto příslovcem užíváno i *pretérito perfecto* vyskytující se ve třech příkladech. Tyto příklady jsou charakteristické tím, že děj započal v minulosti, ale přetrvává až do přítomnosti, kde také dochází k jeho rozvinutí. Příkladem je následující věta: *Desde **anoche** me he estado persiguiendo la imagen escurridiza de un recuerdo, un sueño tal vez*⁵⁹. Zbylé příklady byly spojeny s jinými slovesnými časy nebo vytvářely nevětné celky. Příkladem nevětného celku jsou následující věty: *En los testículos, desde anoche...*⁶⁰

A dále věta: *¡Lecciones de música! ¡Después de las de anoche!*⁶¹.



⁵⁸ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

⁵⁹ Příklad č. 16, Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

⁶⁰ Příklad č. 4., Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [30.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

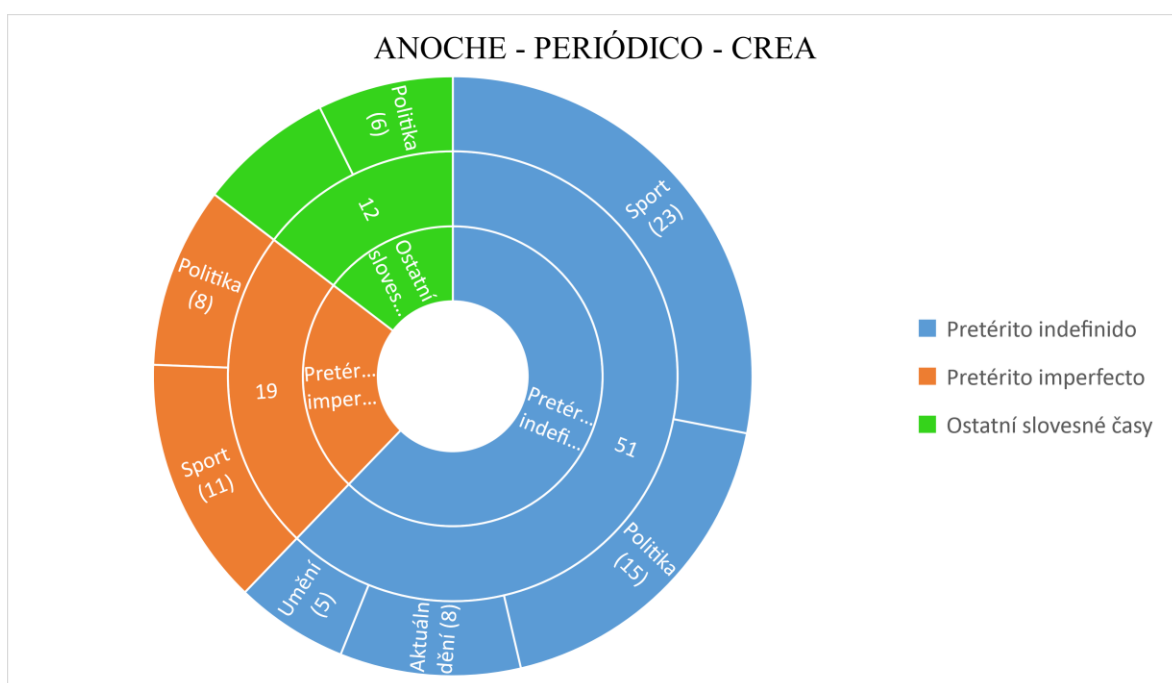
⁶¹ Příklad č. 24., Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [30.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

- **Novinové články**

Stejně jako v literární tvorbě, tak i v oblasti novinových článků je počet výskytů adverbia *anoche* ve spojení se slovesnými časy nižší než 200. Celkový počet nálezů je 82⁶². V těchto textech se *anoche* nejvíce užívá s ukončeným minulým časem a dále pak s minulým časem popisným. Zbylé minulé časy bohužel nebyly zaznamenány ani v jednom článku.

Pretérito indefinido se objevovalo hlavně v tématech týkajících se sportu, politiky, umění a aktuálního dění, které odkazuje na období od roku 1988-1997.

Pretérito imperfecto bylo užito pouze ve sportovním tématu.



- **Časopisy**

V korpusu CREA⁶³ v oblasti časopisů bohužel nebyly nalezeny žádné výskyty.

⁶² Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>

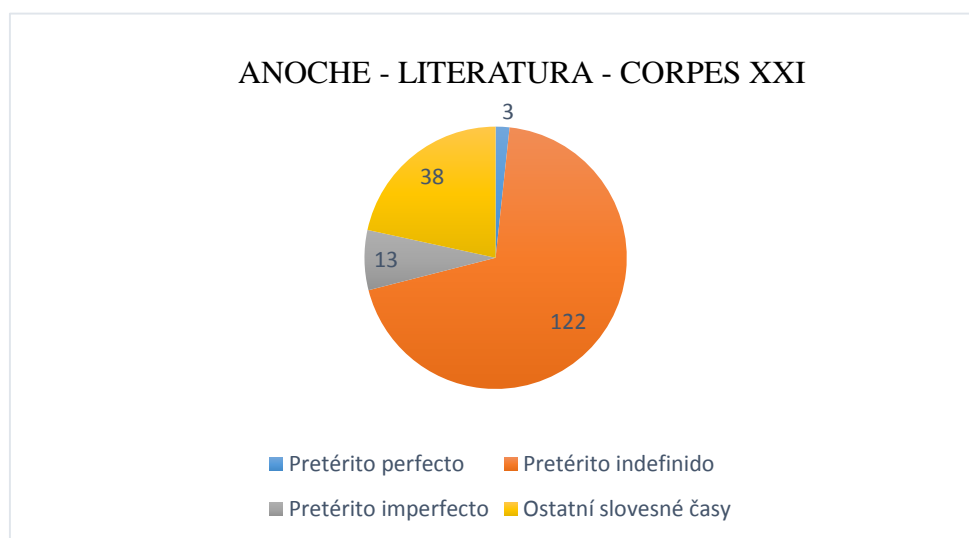
⁶³ Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll?MfcISAPICommand=buscar&tradQuery=1&destino=0&texto=anoche&autor=&titulo=&ano1=&ano2=&medio=2&pais=22&tema=1000>

5.1.5.2. Korpus CORPES XXI

- **Literatura**

Pokud se jedná o výskyty příslovce *anoche* v literární tvorbě venezuelských autorů v korpusu CORPES XXI⁶⁴, celkové dostupné množství čítá pouze 176 příkladů. Více jak polovina textů obsahuje spojení adverbia *anoche* s ukončeným minulým časem. Dalším hojně užívaným slovesným časem je *pretérito imperfecto* a *pretérito perfecto*. Adverbium *anoche* ve spojení s již zmíněným minulým časem popisným, stejně jako u adverbia *ayer*, se převážně objevuje v momentě, kdy se jedná o popis či charakteristiku probíhajícího děje v minulosti. Příkladem je věta: *Pero anoche no podía hacer nada por ti... No tenía mis instrumentos aquí.*⁶⁵

Pretérito perfecto v této kategorii venezuelské literární tvorby představuje děj, který započal v minulosti, ale následky pokračují do přítomnosti. Příkladem je následující věta: *Si desde anoche hemos estado haciendo planes para irnos temprano*⁶⁶.



⁶⁴ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* . <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

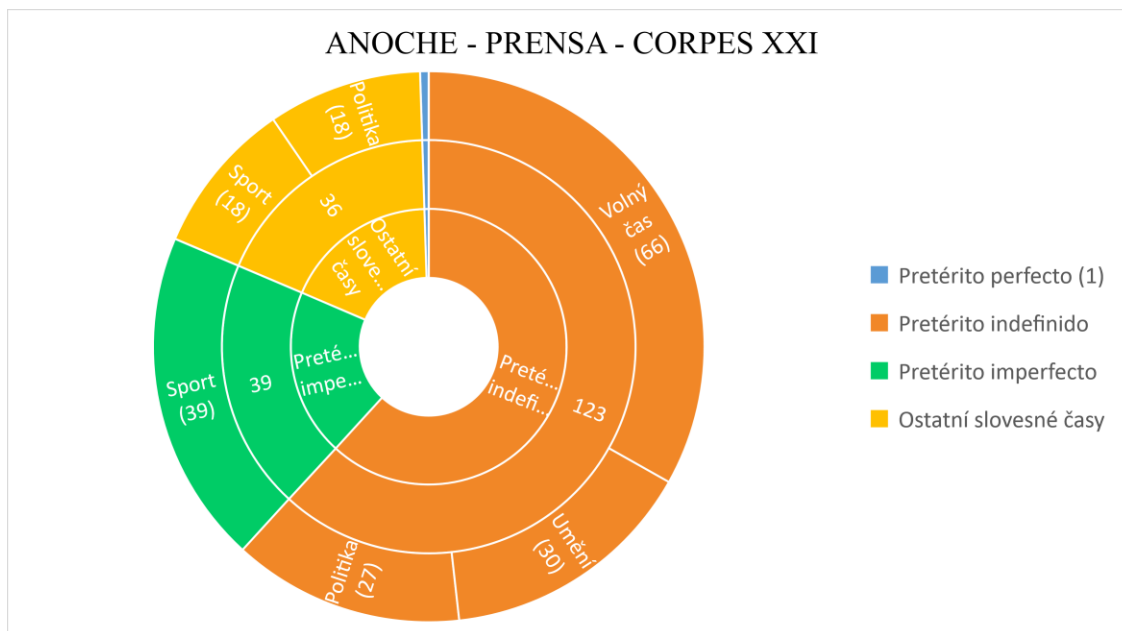
⁶⁵ Příklad č. 60, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* . <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

⁶⁶ Příklad č. 30, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* . <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

- **Tisk**

Korpus CORPES XXI⁶⁷ nabízí přes 300 výskytů adverbia *anoche* se slovesnými časy. Stejně jako u ostatních kategorií, u kterých to bylo možné, i zde jsem zanalyzovala 200 příkladů. Většina z nich se týkala času *pretérito indefinido*, který se ve spojení s *anoche* objevuje více jak v polovině příkladů, a to zejména v tématech zaměřených na politiku, volný čas a umění. Pokud se jedná o *pretérito imperfecto*, je ve venezuelském tisku také hojně zastoupen ve spojení s adverbiem *anoche*. Téma článků, ve kterém se tento čas objevoval nejvíce, se týkalo sportovních událostí.

Posledním minulým časem, který se objevoval ve spojení *anoche* bylo i *pretérito perfecto*. Tento čas byl použit pouze v jednom případě, ve kterém se jednalo o stejnou situaci, jako u literární tvorby, tedy, že daný děj započal v minulosti a jeho následky bylo možné vidět až v přítomném okamžiku. Příkladem je následující věta: *La capital suroseta, de apenas 30.000 habitantes, ha quedado prácticamente en ruinas debido a los bombardeos de los aviones y la artillería georgiana, que han martilleado la ciudad desde **anoche***⁶⁸.



⁶⁷ Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* . <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

⁶⁸ Příklad č. 123, Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* . <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [14.4.2019] Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>

5.1.5.3. Shrnutí adverbia *anoche*

Z teoretické části vyplývá, že *anoche* je prototypem adverbia, které se zpravidla užívá s *pretérito indefinido*, poněvadž představuje časový interval, který je ukončený. Na základě předložených informací se na území Venezuely toto adverbium užívá stejně jako ve Španělsku, tedy ve většině případů právě s tímto minulým časem. Jak ale bylo zaznamenáno v literární tvorbě či v novinových článcích zaměřených na sportovní události, je zřejmé, že *anoche* se může pojít i s časem imperfektum, a to za předpokladu, že se jedná o popis děje či charakteristiku. Zároveň se *anoche* výjimečně může objevit i ve spojení s *pretérito perfecto*, ale pouze v případě, že děj započal v minulosti, ale jeho okolnosti a následky se odehrávají v přítomnosti.

5.1.6. Shrnutí první kapitoly praktické části

Jak bylo uvedeno v první kapitole praktické části, vybraná adverbia, jež jsou typická pro „své“ minulé časy se ve většině případů chovají podle charakteristik předložených v teoretické části práce, ačkoli se u některých objevily výjimky, a to zejména u adverbia *hoy*, *ayer* a *anoche*.

Adverbium *hoy* se, jedná-li se o minulé časy, pojí převážně s časem *pretérito perfecto*, neboť představuje časový interval přítomného času, který ještě neskončil. Jak jsme mohli vidět v literární tvorbě i v žurnalistice je toto adverbium spojováno i s *pretérito indefinido*, který se vyznačuje tím, že vyjadřuje ukončené minulé děje. Většina spojení s tímto časem se objevovala v tématech zaměřených a politiku, sport a umění.

Pokud se jedná o adverbia typická pro *pretérito indefinido*, většina nalezených příkladů se spojovala s tímto minulým časem, ačkoli v kategorii tisku je možno zachytit, jak adverbium *anoche*, tak adverbium *ayer* ve spojitosti s časem imperfektum. Dle mého názoru toto spojení je dáno tím, že v představených novinových článcích se jednalo o popis určité sportovní události, jež trvala delší dobu a zapojení adverbia *ayer/ anoche* představovalo vyzdvihnutí daného momentu, ve kterém došlo k vyústění situace. Všechny výskyty v tomto případě pocházely ze sportovní rubriky.

Vzhledem k tomu, že praktická část vychází pouze z psaných dokumentů ať už nalezených na internetu či v papírové podobě, není jisté, zda se výjimky užití adverbii s ne typickým minulým časem týkají také mluveného jazyka.

V obou korpusech, jak CREA, tak CORPES XXI, se objevovaly pouze hojně používané minulé časy, mezi které se řadí právě *pretérito perfecto*, *indefinido*, *imperfecto* a *pluscuamperfecto*. Pátý minulý čas: *pretérito anterior*, nebyl nalezen v jediném ze zanalyzovaných příkladů. Nenalezené výskyty podtrhují pravdivost informací obsažené v kapitole 1.1.5. v teoretické části, která se týká toho, že se jedná o archaický minulý čas, jenž se v dnešní době moc nepoužívá.

5.2. Kapitola druhá

Druhá kapitola praktické části bakalářské práce je zaměřena na frekvenci slovesných časů ve venezuelské španělštině ve srovnatelném korpusu Araneum Hispanicum Maius.

Jedná se o vyhledávání času *pretérito perfecto* a *pretérito indefinido* ve venezuelských internetových dokumentech (blozích) pomocí vzorků, lemmat a dokumentů v korpusu Araneum Hispanicum Maius.

V tomto korpusu budu vždy pracovat se vzorkem čítající 250 položek, které jsou následně rozděleny do dvou bloků: lemma a dokumenty.

Jednotlivé příklady spadající, jak pod lemmata, tak pod dokumenty, budu vyhledávat pomocí konkrétních vzorečků, díky kterým je možné v korpusu nalézt výskyty již zmíněných minulých časů. Vzoreček pro vyhledávání příkladů času *pretérito perfecto* je ten následující: *lemma="haber"] [tag="VLadj"]*, je třeba jej vložit do tabulky pro dotaz typu CQL, zvolit si danou zemi na kterou se chceme zaměřit (v našem případě se jedná o Venezuelu) a odeslat požadovaná data. U nalezených výsledků si zvolíme číselný vzorek, se kterým budeme pracovat a dále vybereme pouze tvary vyčasovaných sloves v čase *pretérito perfecto*.

U času *pretérito indefinido* jsou zapotřebí dva odlišné vzorečky.

Prvním je: *(tag="V.*") & (word=".*[éí]")*, jenž slouží pro vyhledávání příkladů pro první osobu jednotného čísla tohoto minulého času. Stejně jako u předchozího času, i zde je třeba zadat dotaz typu CQL, zvolit cílovou zemi a po nalezení výskytů vybrat číselný vzorek a tvary zahrnující první osobu času *pretérito indefinido*.

Druhým vzorečkem je: *[(tag="V.*") & (word=".*[óíó]")]*, který slouží pro vyhledávání příkladů pro třetí osobu jednotného čísla u času *pretérito indefinido*. Postup je stejný jako v případě vzorku zaměřeném na první osobu jednotného čísla u již zmíněného minulého času.

V oddíle lemmat se zaměřím na četnost sloves a vyznačíme, kolikrát se vyskytují v různých internetových venezuelských serverech.

U předpřítomného času budou představeny vždy čtyři nejvíce užívaná lemmata. Oproti tomu u minulého času ukončeného se v této kapitole bude zkoumat četnost výskytů sloves vyčasovaných v 1. a 3. osobě jednotného čísla. U každé skupiny se zaměřím na frekvenci

pěti nejvíce užívaných sloves a následně zanalyzujeme v jakých venezuelských blozích se objevují. Zároveň zmíním základní informace o daném blogu. Výsledky nálezů zaznamenám do grafu, a to u obou zmíněných minulých časů, kde bude stejný postup analýzy dat.

V oddíle dokumentů budu zkoumat pět nejfrekventovanějším blogů ve kterých se nejvíce objevují dané minulé časy. Každý blog představím samostatně, zmíním v jakém počtu je v něm zachycen daný minulý čas a jaká lemmata jsou nejčastěji používána. Zároveň zapíši jaká je jejich četnost a výsledky znázorním v grafu.

Oproti první kapitole praktické části, která je zaměřena na analýzu užívání minulých časů v psaných textech, by nám tato analýza mohla napovědět i něco o užívání minulých časů v mluveném jazyce na území Venezuely, neboť tomu se právě internetové blogy mohou svojí podstatou přibližovat.

Jsem si vědoma toho, že na internetových blozích o mluvený jazyk nejde, ale bohužel jsem se k němu nijak nedostala, poněvadž žádný korpus mluvené venezuelské španělštiny se mi nepodařilo dohledat.

Na konci oba oddíly shrnu.

5.2.1. PRETÉRITO PERFECTO

- **Lemma**

Prvním typem slovesného času vyhledávaným v korpusu Araneum Hispanicum Maius, je *pretérito perfecto*, které je tvořeno vyčasovaným slovesem *haber* + *participium* (v jednotném i množném čísle). *Pretérito perfecto* se objevuje v 214 výskytech z celkových 250, zbylých 36 představuje jiný slovesný čas.

V celkovém množství 250 vzorků je obsaženo 157 položek lemmatu vyčasovaného slovesa *haber* + *participium*. Pro lepší přehlednost, jsou vybrána čtyři nejfrekventovanější lemmata, mezi která se řadí: *ha hecho*, *ha dado*, *ha venido* a *ha recibido*.

Lemmata jsou v korpusu Araneum Hispanicum Maius představována ve formě složeného infinitivu, po rozkliknutí daného lemmatu se objeví vyčasované tvary slovesa *haber* a *participium*. Příklady, jež jsou zkoumány a analyzovány v této kapitole, se týkají pouze vyčasovaných tvarů času *pretérito perfecto*.

Nejfrekventovanějším lemmatem je *ha hecho* objevující se v jedenácti případech, které se nacházejí v osmi různých internetových blozích. Nejvíce se *ha hecho* vyskytuje na blogu zaměřeném na politickou situaci ve Venezuele, především na život bývalého prezidenta Huga Cháveze⁶⁹.

Dalším blogem, ve kterém se také hojně objevuje *ha hecho* vyčasované v pretéritu perfectu, je blog: *ciudadccs.org.ve*, který ale bohužel již není dostupný.

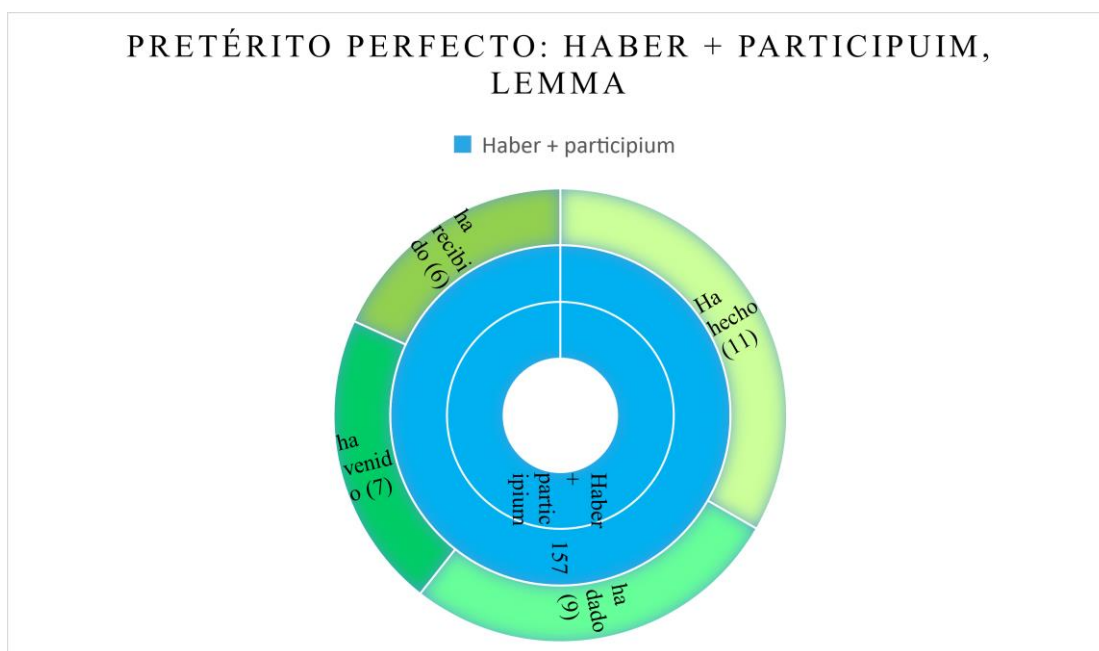
Druhým nejfrekventovanějším lemmatem je *ha dado*, které se v internetových blozích ukazuje v devíti výskytech znázorňující *pretérito perfecto*. Blog, ve kterém se toto lemma nejvíce objevuje, je blog odkazující na Huga Cháveze⁷⁰.

⁶⁹ *Chávez corazón de mi patria* [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org.ve/>

⁷⁰ *Chávez corazón de mi patria* [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org.ve/>

Třetím nejčastěji užívaným lemmatem je *ha venido*, které je reprezentováno sedmi výskyty. Nejvíce se s ním setkáváme v blogu zaměřeném na aktuální politickou situaci ve Venezuele⁷¹.

Posledním představeným lemmatem je *ha recibido*, které je zastoupeno šesti výsledky. Stejně jako ostatní lemmata, i toto je ve velké frekvenci zaznamenáno na blogu *Radio mundial*⁷² pojednávající o aktuálním politickém dění ve Venezuele.



⁷¹ CNE Consejo Nacional Electoral [online]. Venezuela: CNE: PODER ELECTORAL: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www4.cne.gob.ve/web/index.php>

⁷² Radiomundial [online]. Venezuela: YVKE RADIO MUNDIAL:©2019 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.radiomundial.gob.ve/>

- **Dokumenty**

V kategorii dokumentů⁷³ bylo nalezeno padesát pět různých položek, ve kterých se nejčastěji vyskytuje *pretérito perfecto*. Mezi pět nejfrekventovanějších se řadí následující: *Chávez: corazón de mi patria, radiomundial, CNE, Lared, Nueva prensa (LORINI)*.

Blog nesoucí název *Chávez, corazón de mi patria*⁷⁴, je zaměřený na politické dění ve Venezuele, jak za bývalého prezidenta Huga Cháveze, tak za aktuálního představitele tohoto jihoamerického státu. Na tomto blogu je *pretérito perfecto* zastoupeno 47 výskyty. Mezi nejvíce uváděné patří lemma *ha hecho* se třemi výskyty, *ha dado* také se třemi výskyty, dále pak lemmata: *ha tenido, ha escuchado, ha querido, ha vivido* a *ha llegado* se dvěma výskyty. Druhým dokumentem je *Radio Mundial* týkající se aktuálního dění ve Venezuele. V tomto blogu je *pretérito perfecto* zastoupeno 20 výskyty. Za nejvíce používané lemma je považováno *ha seguido*.

Blogem s nejvíce výskyty tohoto minulého času je blog⁷⁵ odkazující opět na politickou situaci ve Venezuele, čítající celkem šestnáct příkladů. Nejpoužívanějším slovním spojením je *ha venido*.

Předposlední internetový blog⁷⁶ je zaměřený na informační technologie, kde se čtenář dozvídá o nových trendech z tohoto odvětví. *Preterito perfecto* je na této webové stránce zachyceno ve třinácti případech, jež jsou představeny různými slovesy jako například: *ha puesto, ha surgido* a další.

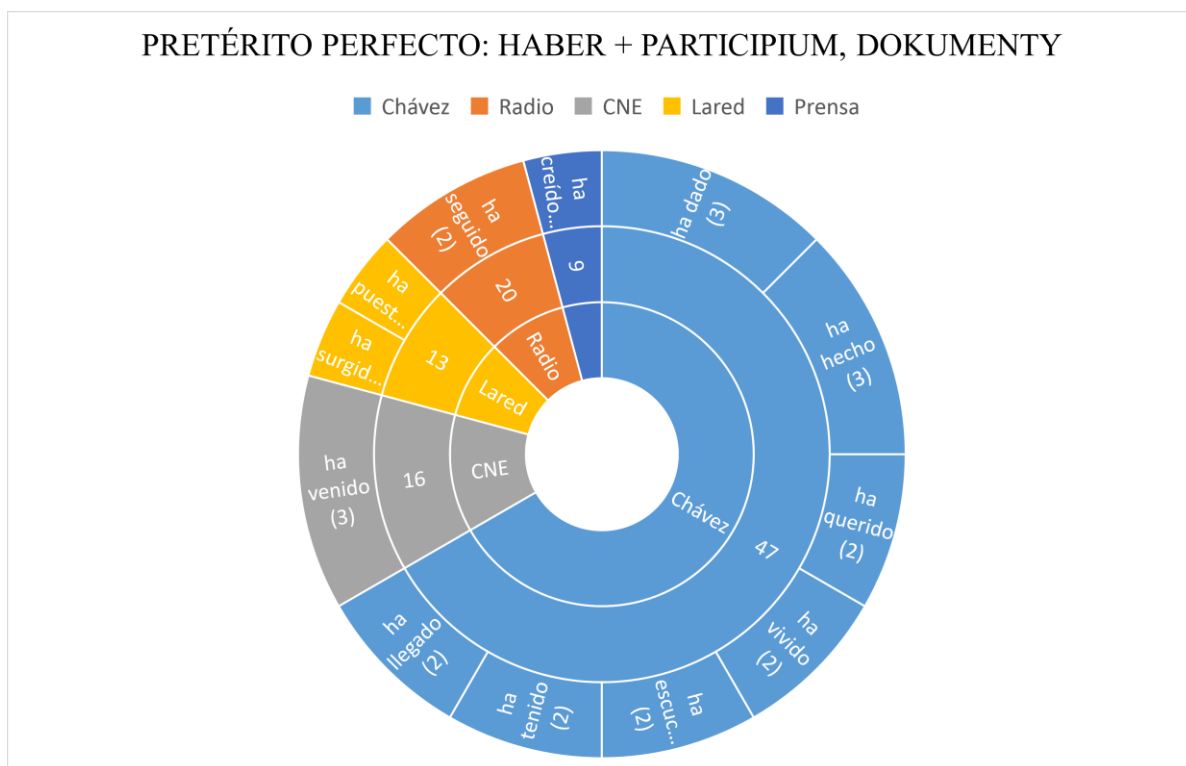
⁷³ Ústav Českého národního korpusu FF UK [online]. Praha: Český národní korpus: © 2015 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: https://kontext.korpus.cz/freqs?ctxattrs=word&attr_vmode=mouseover&pagesize=40&refs=%3Ddoc.eref&q=-~dWRRx4efC1J4&viewmode=kwic&attrs=word&corpname=aranea%2Faranhispa%2Faranhispa&attr_allpos=all&fcrit=doc.eref%200&flimit=1&freq_sort=&fpage=1&ftt_include_empty=

⁷⁴ *Chávez corazón de mi patria* [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org/ve/>

⁷⁵ *CNE Consejo Nacional Electoral* [online]. Venezuela: CNE: PODER ELECTORAL: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www4.cne.gob.ve/web/index.php>

⁷⁶ *LARED* [online]. Venezuela: L@RED (20 años en línea): ©2019 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://lared.com.ve/>

Poslední položkou čítající devět výskytů času *pretérito perfecto* je blog⁷⁷ zaměřený na poradenství v odvětví podnikání, obchodování a technologie rozvíjející se v národním hospodářství Bolívarovské republiky Venezuely. Stejně jako na blogu *Lared* i zde je *pretérito perfecto* představeno různými slovesy.



⁷⁷ LORINI [online]. Venezuela: LORINI: © 2002-2018 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.nuevaprensa.web.ve>

5.2.2. PRETÉRITO INDEFINIDO

5.2.2.1. SLOVESA: 1. osoba jednotného čísla

- **Lemma**

Stejně jako u času *pretérito perfecto* i u tohoto slovesného času pracuji s náhodným vzorkem 250 výskytů. Po zanalyzování všech těchto výskytů, *pretérito indefinido* bylo zastoupeno jen ve 129 z nich.

V celkovém množství 250 výskytů se nachází 113 položek obsahující různá slovesa zakončená na *é, - í*.

Mezi nejčastěji užívaná slovesa vyčasovaná v čase *pretérito indefinido* se řadí: *prever, sentir, aprender, salir a visitar*.

Sloveso *prever* se objevuje v 17 výskytech a nejčastěji se s ním setkáme na blogu CNE⁷⁸, jenž je zaměřený na politickou situaci ve Venezuele, a pak dále na blogu nesoucí název Nicolás Maduro⁷⁹. Jak vyplývá z názvu, jedná se webové stránky zaměřené na prezidenta Venezuely, na jeho politickou kariéru a na aktuální dění v jeho zemi.

Druhým nejčastěji používaným slovesem užívaným s časem *pretérito indefinido* je sloveso *sentir*, které bylo nalezeno v pěti příkladech. Ze zkoumaného materiálu z internetu se nejčastěji objevuje na blogu Nicolase Madura⁸⁰ a poté na blogu s názvem *Minjuventud*, který již bohužel není dostupný.

Dalším slovesem je sloveso *aprender*, které se podobně jako sloveso *sentir* objevuje jen v pěti výskytech. Často je k vidění na blogu Huga Cháveze⁸¹.

Slovesa *salir a visitar* se nejčastěji objevují na blogu Huga Cháveze⁸². Obě dvě slovesa jsou zastoupena třemi výskyty.

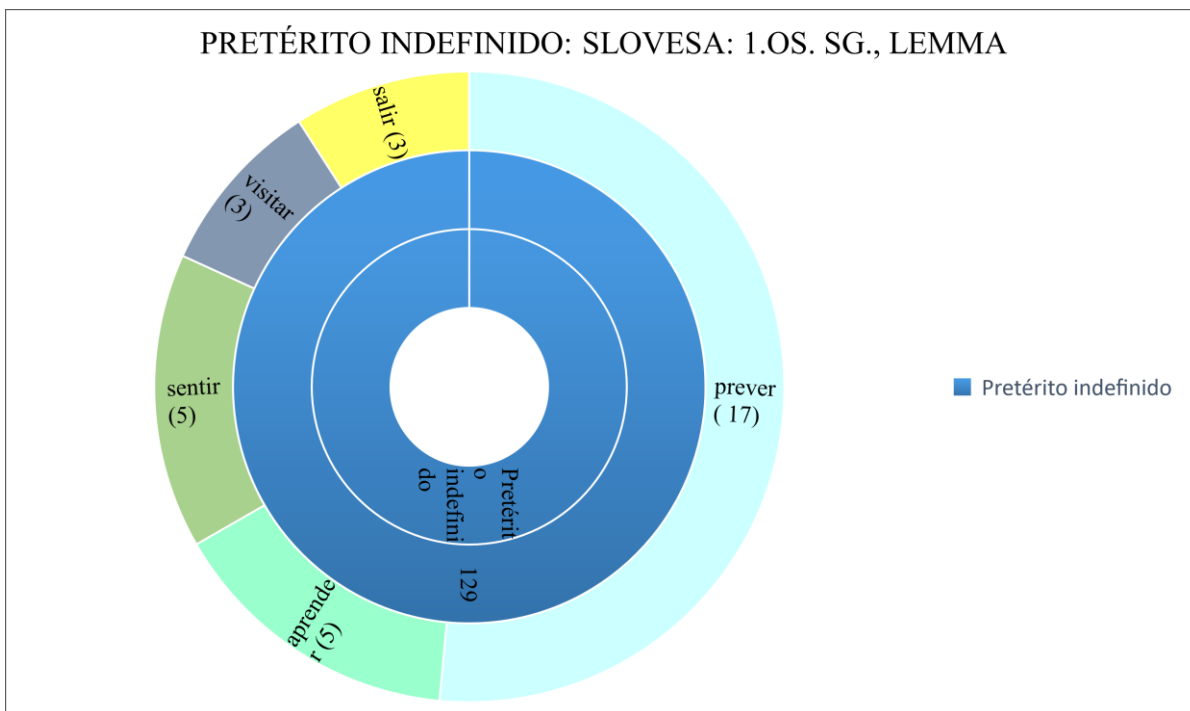
⁷⁸ CNE Consejo Nacional Electoral [online]. Venezuela: CNE: PODER ELECTORAL: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www4.cne.gob.ve/web/index.php>

⁷⁹ Nicolás Maduro [online]. Venezuela: presidente MADURO: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.nicolasmaduro.org.ve/>

⁸⁰ Nicolás Maduro [online]. Venezuela: presidente MADURO: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.nicolasmaduro.org.ve/>

⁸¹ Chávez corazón de mi patria [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org.ve/>

⁸² Chávez corazón de mi patria [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org.ve/>



- **Dokumenty**

V kategorii dokumentů je zastoupeno 41 blogů. Mezi pět nejčtenějších patří: Hugo Chávez, Radio mundial, Ethosgeek, Nicolás Maduro a Nueva prensa.

Nejvíce výskytů ukončeného minulého času je k vidění na blogu bývalého prezidenta Venezuely, Huga Cháveze⁸³, kde bylo nalezeno čtyřicet příkladů. Hojně užívaná slovesa, jsou ta následující: *pedí, salí, volví*. Všechna jsou zobrazena ve dvou výskytech.

Téměř o polovinu méně výskytů u času *pretérito indefinido* bylo nalezeno na webové stránce *Radiomundial*⁸⁴, která stejně jako většina představených stránek, poukazuje na politická témata ve Venezuele. Nejčastěji používaným slovesem bylo *dejé*, které se objevilo ve dvou případech. Ostatní slovesa byla nalezena vždy jen v jednom příkladu. Mezi ta se řadí například: *creí, nací* aj.

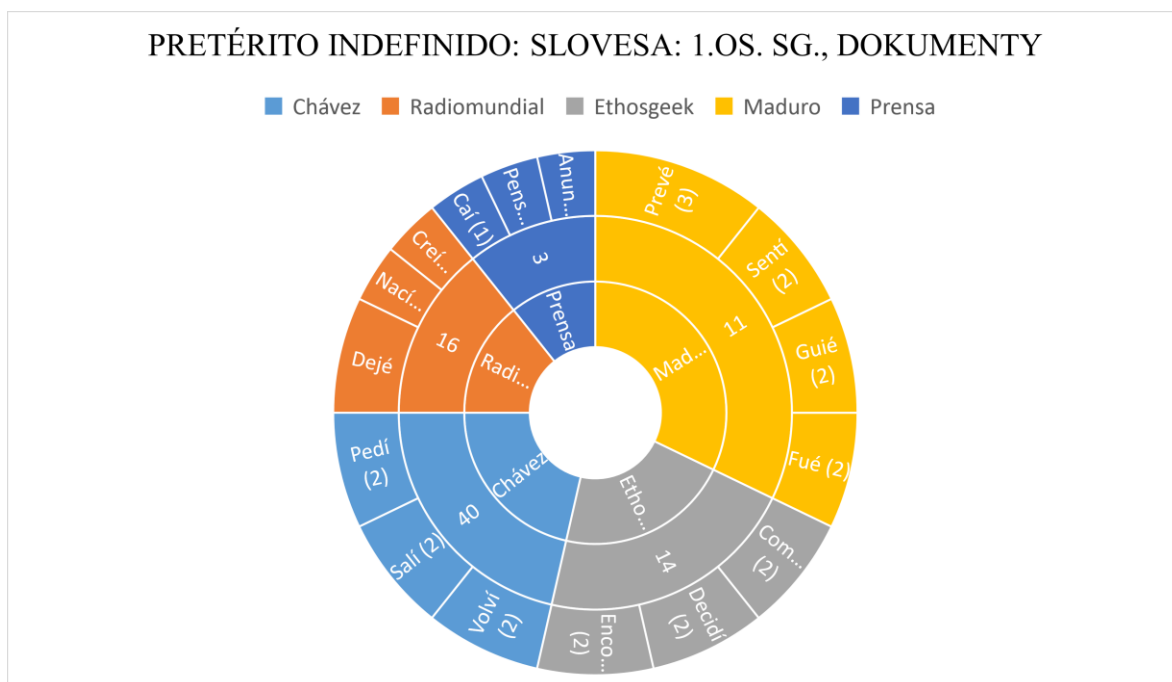
⁸³ Chávez corazón de mi patria [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org.ve/>

⁸⁴ Radiomundial [online]. Venezuela: YVKE RADIO MUNDIAL:©2019 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.radiomundial.gob.ve/>

Héctor Izara je autorem blogu Ethosgeek⁸⁵, který zahrnuje čtrnáct výskytů ukončeného minulého času. Blog pojednává o technologických vynálezech, záhadných jevech, problémech týkajících se životního prostředí a dalších tématech. Součástí blogu je i diskuzní fórum čtenářů, kteří mohou vyjádřit svůj názor na Twitteru autora. Mezi nejvíce užívaná slovesa v Ethosgeeku patří: *encontré*, *decidí* a *comencé*.

Jak již bylo uvedeno, blog Nicoláse Madura⁸⁶ je zaměřený především na profesní život venezuelského prezidenta, avšak je možné zde najít i články týkající se jeho osobního života. Oproti předchozím blogům je, na tomto často užívaných pět sloves, a ta jsou: *fué*, *guié*, *sentí*, *prevé* a *releí*.

Posledním dokumentem, ve kterém se nejvíce objevovala slovesa vyčasovaná v ukončeném minulém čase, je blog Nueva prensa⁸⁷. Každé z následujících sloves bylo uvedeno pouze jednou. Jedná se o vyčasovaná slovesa *anunciar*, *pensar* a *caer*.



⁸⁵ Ethosgeek [online]. Venezuela: ETHOSGEEK: © 2010 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <https://ethosgeek.wordpress.com/about/>

⁸⁶ Nicolás Maduro [online]. Venezuela: presidente MADURO: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.nicolasmaduro.org.ve/>

⁸⁷ LORINI [online]. Venezuela: LORINI: © 2002-2018 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.nuevaprensa.web.ve>

5.2.2.2. SLOVESA: 3. osoba jednotného čísla

- **Lemma**

Pokud se jedná o lemmata zaměřená na vyčasovaná slovesa zakončená na *-ió, -ó*, v korpusu Araneum Hispanicum Maius⁸⁸ vycházím z 250 položek. Oproti předpřítomnému času všechny položky znázorňují tvary třetích osob jednotného čísla času *pretérito indefinido*. Mezi nejvíce užívaná slovesa v tomto oddíle spadají: *informar, realizar, expresar, destacar* a *indicar*.

Nejfrekventovanějším slovesem z předložených, je sloveso *informar*, které se vyskytuje v deseti příkladech a nejčastěji se s ním shledáváme na blozích týkajících se aktuální politické situace ve Venezuele. Mezi tyto blogy patří blog Nicoláse Madura⁸⁹ a blog CNE⁹⁰. Stejně frekventovaným slovesem, jako sloveso *informar*, je i sloveso *realizar*, které se nejvíce objevuje také na blogu CNE.

Mezi další hojně užívaná slovesa patří *expresar* a *destacar*, která se vyskytují v celkovém množství devíti nálezů. Zatímco sloveso *expresar* bylo použito především na blozích Radio mundial⁹¹ a Minjuventud⁹², sloveso *destacar* se nachází hlavně na webových stránkách ministerstva⁹³ financí Venezuelské republiky.

⁸⁸ Ústav Českého národního korpusu FF UK [online]. Praha: Český národní korpus: © 2015 [cit. 16. 4. 2019]. Dostupné z: https://kontext.korpus.cz/view?ctxattrs=word&attr_vmode=mouseover&pagesize=40&refs=%3Ddoc.eref&q=~ig3gj18sp5mc&viewmode=kwic&attrs=word&corpname=aranea%2Faranhisp_es_ar13_b_a&attr_allpos=all

⁸⁹ *Nicolás Maduro* [online]. Venezuela: presidente MADURO: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.nicolasmaduro.org.ve/>

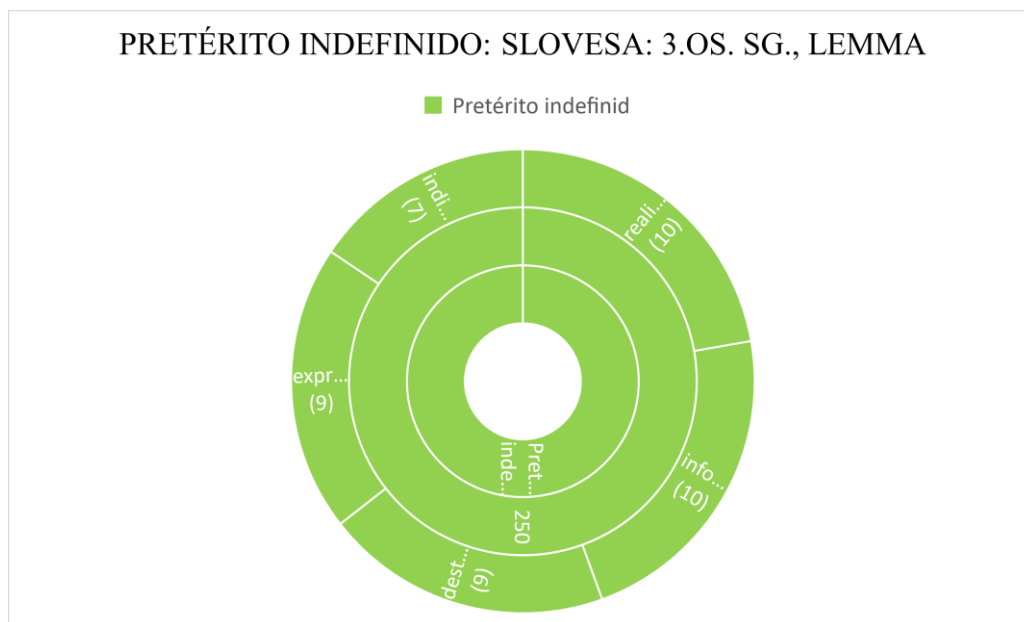
⁹⁰ *CNE Consejo Nacional Electoral* [online]. Venezuela: CNE: PODER ELECTORAL: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www4.cne.gob.ve/web/index.php>

⁹¹ *Radiomundial* [online]. Venezuela: YVKE RADIO MUNDIAL:©2019 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.radiomundial.gob.ve/>

⁹² Tato webová stránka byla odstraněna.

⁹³ *Ministerio del Poder Popular para la Economía, Finanzas y Banca Pública* [online]. Venezuela: MPPEF: © [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: www.mppef.gob.ve/

Posledním slovesem, které se vyskytuje ve větším množství, než ostatní slovesa, je sloveso *indicar*. Toto sloveso je zastoupeno sedmi příklady a nejčastěji se s ním shledáváme na blogu CNE⁹⁴.



- **Dokumenty**

Stejně jako u sloves zakončených na – í, - é. I z tohoto bloku je vybráno pět nejvíce užívaných blogů ve spojitosti s minulým časem a tím je *pretérito indefinido*. Mezi ty nejvíce používané se řadí následující internetové dokumenty: Radio mundial, CNE, Hugo Chávez, MPPEF a Nicolás Maduro, vybraných z celkového počtu čtyřiceti blogů.

Radio mundial je nejvíce využívaným blogem ve spojení s tímto minulým časem, který je zachycen prostřednictvím několika hojně se vyskytujících sloves. Tato slovesa, zastoupena dvěma až třemi nálezy, jsou: *expresó, manifestó, recibió, explicó, destacó a señaló*.

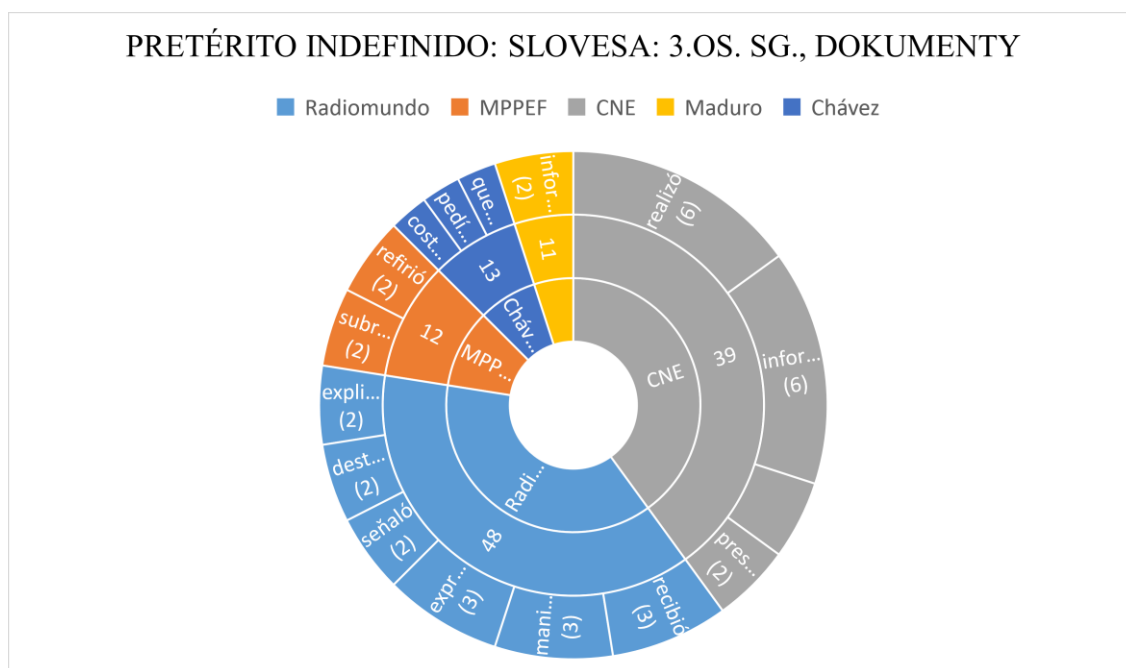
O něco menším počtem výskytů vyčasovaných sloves *informar, realizar, presentar, resaltar* je představován blog CNE. Jak je známo, jedná se o blog zaměřený na politické dění ve Venezuele.

⁹⁴ CNE Consejo Nacional Electoral [online]. Venezuela: CNE: PODER ELECTORAL: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www4.cne.gob.ve/web/index.php>

Pretérito indefinido je v blogu Huga Cháveze⁹⁵ zaznamenáno třinácti vzory, kde každý je zastoupen jiným slovesem. Mezi některá z těchto sloves se řadí například: *quemó*, *pedí* či *costó*.

Webová stránka odkazující na ministerstvo financí⁹⁶ Venezuelské republiky zahrnuje ve svých článcích jedenáct výskytů vyčasovaných sloves v *pretérito indefinido*. Slovesa *subrayar* a *referir* se jako jediná objevují ve dvou nálezech.

Posledním blogem, který je zastoupen v pěti nejvíce navštěvovaných internetových stránkách, je blog Nicolase Madura. Na tomto blogu je nejčetnějším slovesem, sloveso *informar*.



⁹⁵ Chávez corazón de mi patria [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org.ve/>

⁹⁶ Ministerio del Poder Popular para la Economía, Finanzas y Banca Pública [online]. Venezuela: MPPEF: © [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: www.mppef.gob.ve/

5.2.3. Shrnutí druhé kapitoly praktické části

V druhé kapitole praktické části bakalářské práce jsme došli k závěru, že k nejčastěji užívaným minulým časům ve venezuelských blozích patří *pretérito perfecto* a *pretérito indefinido*, které je ve velkém množství reprezentováno především prostřednictvím první a třetí osoby jednotného čísla časovaných sloves.

V korpusu Araneum je k dispozici přes osmdesát blogů, ve kterých se objevuje *pretérito perfecto*.

Pretérito indefinido je zastoupeno celkem 68 blogy. Většina z představených internetových deníků je zaměřena především na politická témata, aktuální dění ve Venezuele či náměty týkající se národního hospodářství a technologických pokroků. Najdou se ale i webové stránky zaměřené na cestování, online nákupy či novinky ve výrobě.

Všechny blogy, které jsou zastoupeny u minulého ukončeného času, pojednávají hlavně o politice a ekonomii. Jedinou výjimkou je blog ETHOSGEEK, který představuje témata blízká zejména adolescentům, jedná se například o záhady, hudbu, životní prostředí a jiné.

U předpřítomného času se také nejvíce setkáváme s internetovými deníky odkazujícími na politické dění ve Venezuele. I zde se ale objevuje výjimka, kterou je blog LARED zahrnující témata informačních technologií a novinek z technického oboru.

Ani u jednoho z minulých časů se neobjevily internetové deníky zaměřené na literaturu či na vybrané kapitoly této oblasti. Vzhledem k tomuto zjištění, jsem se nezaměřovala na četnost výskytů minulých časů v korpusu Arania Hispanicum Maius ve venezuelské literární tvorbě, neboť jsem se tomu primárně věnovala v první kapitole praktické části.

6. Závěr bakalářské práce

Cílem práce bylo srovnat užití jednotlivých minulých časů na území Venezuely a Španělska. Uvést a vysvětlit rozdíly použití časů v hispanofonním světě a zaměřením se na prototypické jazykové prvky, které minulé časy doplňují.

V praktické části bylo cílem zaměřit se na frekvenci výskytů prototypických adverbii s minulými časy ve venezuelských psaných textech a dále pak zjistit frekvenci výskytů minulých časů na internetových blozích ve Venezuele.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části práce se seznamujeme s minulými časy španělského jazyka na území Španělska a Latinské Ameriky, konkrétně Venezuely.

První kapitola se zaměřuje na jednotlivé minulé časy, u kterých jsou popsány jejich charakteristiky, tvoření a užívání. S každým časem jsou spjata typická adverbia, díky kterým je ve většině případů snadnější použít správný minulý čas. Informace o minulých časech jsou představovány čtyřmi hispánskými lingvisty, kteří se touto problematikou zabývají (F. Matte Bonn, L. Gómez Torrego, L. García Dominguéz a J. Černý). Jejich hypotézy se ve většině případů mezi sebou shodují, avšak najdou se i jevy, které se odlišují. Jedním z nich je například lingvistický fenomén užívaný u předpřítomného času, jenž popisuje, že tento typ slovesného času může být v určitém kontextu nahrazen časem předbudoucím, neboť v daném okamžiku tyto dva časy vyjadřují stejný záměr a jejich charakteristiky jsou shodné.

Druhá kapitola teoretické části se týká odlišností mezi nejčastěji užívanými minulými časy, mezi které se řadí *pretérito perfecto*, *pretérito indefinido* a *pretérito imperfecto*. První blok této kapitoly je zaměřený na rozdíly mezi časy *pretérito perfecto* a *indefinido*, kde jsme se zjistili, že v některých případech a oblastech Latinské Ameriky např. ve Venezuele se typická adverbia času *pretérito perfecto* pojí s minulým časem *pretérito indefinido*. Tento jev se potvrdil i v první kapitole praktické části, kde je zaznamenáno několik případů, kdy je adverbium *hoy* spojeno právě s *pretérito indefinido*. Důvodem propojení těchto složek může

být buď fakt, že venezuelští autoři považují adverbium *hoy* za časový úsek, který je součástí minulosti, anebo že jej vnímají, jako časový interval, uvnitř kterého se skrývá jiný okamžik, který je na rozdíl od *hoy* blíže přítomnosti, proti tomu je *hoy* řazeno do minulosti.

Druhý blok popisuje rozdíly užívání času *pretérito indefinido* a *imperfecto*. V této oblasti jsme se setkali převážně s odlišnostmi obou minulých časů. Zjistili jsme, že pokud se oba dva časy vyskytují v jednom textu, vzájemně se doplňují a pomáhají rozvinout daný kontext příběhu. Zmíněné minulé časy se vyskytují v textech i samostatně.

Stejně jako prototypická adverbia, která se pojí s daným minulým časem, existují i slovesa, která jsou více užívána s časy, jako je *pretérito indefinido* a *imperfecto*. Samozřejmě je možné daná slovesa užít i s druhým minulým časem, pak ale dojde k odlišnému smyslu vyprávěného sdělení.

Třetí blok teoretické části pojednává o minulých časech užívaných na území Latinské Ameriky a Venezuely. V této části jsme se dozvěděli, že v Latinské Americe je více používáno *pretérito indefinido* než *pretérito perfecto*. Mezi státy, ve kterých převládá užití času *pretérito perfecto* nad časem *pretérito indefinido*, patří např. Bolívie. Další výjimky užívání minulých časů jsou zřejmé v mexické španělštině, karibské španělštině a argentinské španělštině.

Pokud se jedná o užívání minulých časů na území Venezuely, je patrné, že španělština užívaná na tomto území vykazuje podobné charakteristické rysy jako španělština Španělska. Rozdíly v užívání obou španělštin jsou zachyceny v praktické části, která se zaměřuje, jak na četnost výskytů jednotlivých minulých časů ve venezuelském internetovém světě, tak na frekvenci slovesných časů ve spojení s prototypickými adverbii.

Při vyhledání frekvence výskytů minulých časů (pomocí českého korpusu Araneum Hispanicum Maius) ve venezuelských internetových denících, vyšlo najevo, že nejfrekventovanější výskyty se týkají času *pretérito perfecto* a *pretérito indefinido*, a nejčastěji se objevují v blogových článcích zaměřených na politickou tematiku.

U frekvence slovesných časů ve spojení s typickými adverbii jsme zjistili, že ve většině případů se prostudovaná adverbia užívají se správným minulým časem, ačkoli se objevilo i

pár výjimek týkajících se adverbia *hoy*, *ayer* a *anoche*. Dle mého názoru propojení jednotlivých adverbií s minulými časy vždy záleží na kontextu a autorovi.

Vzhledem k tomu, že téma používání minulých časů ve Španělsku či v Latinské Americe je velmi obsáhlé a tato bakalářská práce je limitována svým rozsahem, může se věnovat pouze dílčí části dané problematiky.

7. Resumé

La tesis, cuyo título es: *La comparación de los tiempos verbales de pasado en Venezuela*, consta de dos partes: la parte teórica y la parte analítica.

En la parte teórica nos enfocamos en los cinco tiempos verbales de pasado. Cada tiempo está descrito, se habla de las características típicas de cada uno, de la formación y del uso en la comunicación escrita u oral.

En cuanto a pretérito perfecto se discuten algunas rarezas del uso de este tiempo verbal, como por ejemplo, la que aparece en ocasiones específicas, y se basa en la posibilidad de la sustitución del futuro compuesto por el pretérito perfecto solamente en situaciones de inmediatez guardando el mismo significado del contexto. Este fenómeno se halla en algunos países hispanohablantes como en España, México y algunos países de Caribe.

En lo que se refiere al pretérito indefinido, tanto como en el caso del pretérito perfecto, existen rarezas en cuanto al significado del uso de este tiempo verbal. Dicho fenómeno describe el momento de la predicción del futuro en el instante del hecho en el cuál se usa el indefinido para describir lo que pasó.

En el segundo bloque de la parte teórica se tratan las diferencias de los pasados. Se ha elegido la comparación entre el pretérito perfecto y el pretérito indefinido, y al mismo tiempo entre el pretérito indefinido e imperfecto. Las diferencias entre el pretérito perfecto e indefinido se basan, sobre todo, en la explicación de la duración de los intervalos temporales utilizando los adverbios prototípicos de cada uno.

Por otro lado, las diferencias entre el indefinido e imperfecto describen más bien las características de la duración de los hecho ocurridos y también se trata el tema del uso de los verbos típicos con cada tiempo verbal.

La última parte de la teoría se concentra en las diferencias de los tiempos verbales en América Latina, y se presentan los países, cuyo sistema de los pasados concuerda con el de España y de Venezuela.

En la parte analítica que contiene dos partes, se trabaja con los corpuses de la Real academia española, concretamente con el corpus CREA y CORPES XXI que aportan datos sobre la relación de adverbios típicos con los tiempos verbales de pasado.

Mientras tanto la segunda parte ofrece análisis de los bloques venezolanos que representan frecuencia de presencias de los pasados y comprueban cuáles temas son los más utilizados en cuanto al uso de ellos.

Para concluir se puede constatar que los tiempos verbales de pasado del español se utilizan, en la mayoría de los países hispanohablantes de manera similar, aunque existen excepciones como por ejemplo, en la zona caribeña o rioplatense.

En cuanto al uso en Venezuela, según las hipótesis de diferentes lingüistas, el español venezolano se parece mucho al del de España aunque presenta algunos rasgos distintos, como por ejemplo, el uso del pretérito indefinido con los adverbios del perfecto.

Seznam použité literatury

- BAÉZ SAN JOSÉ, Valerio. DUBSKÝ, Josef. KRÁLOVÁ, Jana. *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň: Fraus 1999
- ČERMÁK, Petr. ZAVADIL, Bohumil. *Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup)*. Karolinum, Praha: 2010
- ČERNÝ, Jiří. *Morfología española*. Olomouc: 2010
- DEKANOVÁ, Alena. CHACÓN GIL, Pablo. KRÁLOVÁ, Jana. KUBCOVÁ, Milada. *¡Fiesta!* Plzeň: Fraus 2008
- DOMÍNGUEZ GARCÍA, Lorena. *Gramática de referencia para la enseñanza de español*. Salamanca: 2013
- GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. Madrid: 2000
- MATTE BON, Francisco. *Gramática Comunicativa del español*. Edelsa Grupo Didascalía S.A. España: 1995
- SÁNCHEZ LOBATO, Jesús. *El español en América*. Universidad Complutense de Madrid: 1994

Internetové zdroje teoretické části

1. QUESADA PACHECO, Miguel Ángel. *El sistema verbal del español de América. De la temporalidad a la aspectualidad. Español actual*, 75/2001 SCRIBD, 2018 [online]. SCRIBD. [cit. 03. 02. 2019]. Dostupné z: <https://es.scribd.com/document/148697440/El-sistema-verbal-del-espanol-de-America-De-la-temporalidad-a-la-aspectualidad-Quesada-Pacheco-Espanol-actual-75-2001>
2. Mario Müller, Heike Pahlow. *Lingolia* [online]. Alemania: Lingo4you GbR ©? [cit. 02. 02. 2019]. Dostupné z: <https://espanol.lingolia.com/es/gramatica/tiempos/preterito-anterior>
3. Mario Müller, Heike Pahlow. *Lingolia* [online]. Alemania: Lingo4you GbR ©? [cit. 02. 02. 2019]. Dostupné z: <https://espanol.lingolia.com/es/gramatica/tiempos/preterito-anterior>
4. *Lengua y Habla (Revista del Centro de Investigación y Atención Lingüística C.I.A.L.)*, [online]. č. 1, [cit. 02. 02. 2019]. ISSN-e 2244-811X. Dostupné z: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4848405>
5. *Estudios Filológicos* [online]. Facultad de Filosofía y Humanidades de la Universidad Austral de Chile, septiembre 2009, [02. 02. 2019]. ISSN 0071-1713. Dostupné z: https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0071-17132009000100006
6. Tim Gambrill. *Timandangela* [online]. Tim Gambrill. © 2013 [cit. 02. 02. 2019] Dostupné z: <http://www.timandangela.org.uk/spanish/18-preterito-pluscuamperfecto>
7. TRAVERSO M., Ana, 2009. *El perfecto simple y el perfecto compuesto en Hispanoamérica: la inclusión o exclusión del ahora de la enunciación. Estudios filológicos*. [online]. 44 (93-106) [cit. 02.02.2019].]. ISSN 0071-1713. Dostupné z: https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0071-17132009000100006
8. Eleni Leonartidi, Natividad Peramos Soler, Marina Ruiz Morales [online]. Instituto Cervantes [cit. 16. 3. 2019]. Dostupné z: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:gozrVa7QsrwJ:https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/18/18_0357.pdf+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=czhttps://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:gozrVa7QsrwJ:https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/18/18_0357.pdf+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

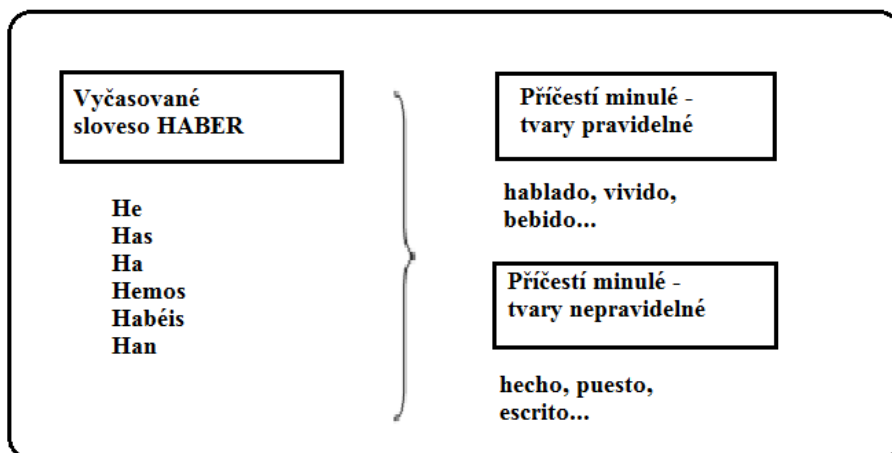
Internetové zdroje praktické části

1. Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019] Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>
2. Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019] Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>
3. Banco de datos (CREA) [online]. *Corpus de referencia del español actual*. <<http://www.rae.es>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://corpus.rae.es/cgi-bin/crpsrvEx.dll>
4. Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>
5. Ústav Českého národního korpusu FF UK [online]. Praha: Český národní korpus: © 2015 [cit. 16. 4. 2019]. Dostupné z: https://kontext.korpus.cz/view?ctxattrs=word&attr_vmode=mouseover&pagesize=40&refs=%3Ddoc.aref&q=~ig3gj18sp5mc&viewmode=kwic&attrs=word&corpname=arana%2Faranhisp_es_ar13_b_a&attr_allpos=all
6. Banco de datos (CORPES XXI) [online]. *Corpus del Español del siglo XXI* <<http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>> [15.4.2019]. Dostupné z: <http://web.frl.es/CORPES/org/publico/pages/consulta/entradaCompleja.view>
7. *CNE Consejo Nacional Electoral* [online]. Venezuela: CNE: PODER ELECTORAL: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www4.cne.gob.ve/web/index.php>
8. Nicolás Maduro [online]. Venezuela: presidente MADURO: © 2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z : <http://www.nicolasmaduro.org.ve/>
9. *Chávez corazón de mi patria* [online]. Venezuela: CHÁVEZ CORAZÓN DE MI PATRIA: ©2013 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://blog.chavez.org.ve/>
10. *Ministerio del Poder Popular para la Economía, Finanzas y Banca Pública* [online]. Venezuela: MPPEF: [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: www.mppef.gob.ve/
11. *Radiomundial* [online]. Venezuela: YVKE RADIO MUNDIAL:©2019 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.radiomundial.gob.ve/>

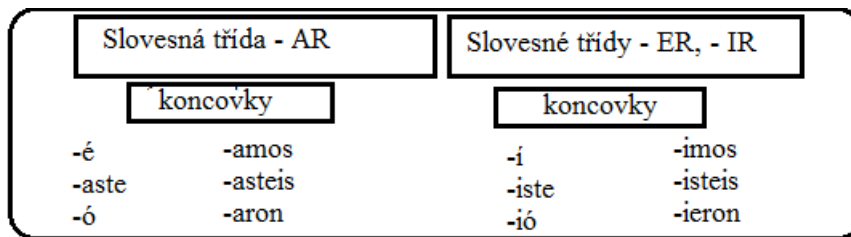
12. *LARED [online]. Venezuela: L@RED (20 años en línea): ©2019 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://lared.com.ve/>*
13. *LORINI [online]. Venezuela: LORINI: © 2002-2018 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <http://www.nuevaprensa.web.ve>*
14. *Ethosgeek [online]. Venezuela: ETHOSGEEK: © 2010 [cit. 16.4.2019]. Dostupné z: <https://ethosgeek.wordpress.com/about/>*

Přílohy

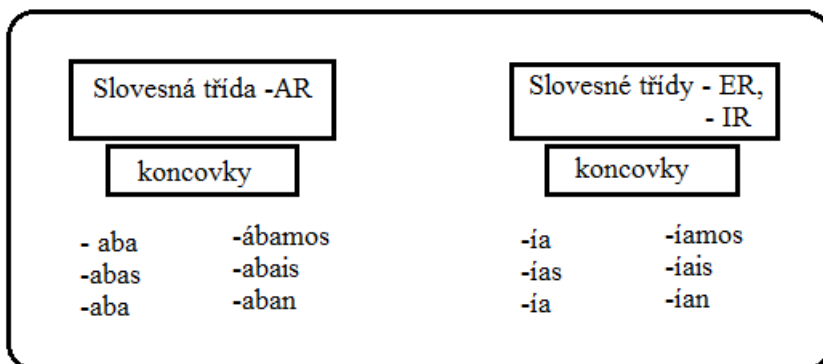
Příloha č. 1: schéma tvoření času pretérito perfecto



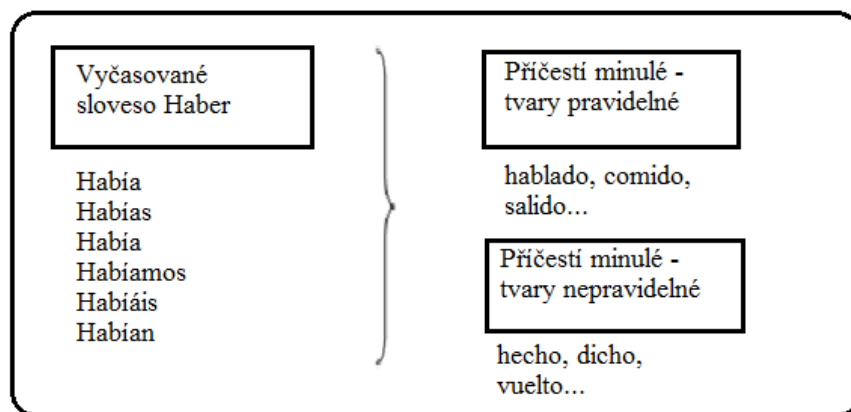
Příloha č. 2: schéma tvoření času pretérito indefinido



Příloha č. 3: schéma tvoření času pretérito imperfecto



Příloha č. 4: schéma tvoření času pretérito pluscuamperfecto



Příloha č. 5: schéma tvoření času pretérito anterior

